

Warszawa, dnia 26 sierpnia 2013 r.

**PROPOZYCJE ZMIAN DO PROJEKTU USTAWY O CUDZOZIEMCACH  
(Projekt skierowany do Sejmu w dniu 3 lipca 2013 r.)**

**UWAGI DO DZIAŁU I PRZEPISY OGÓLNE**

<b>Brzmienie przepisu w projekcie</b>	<b>Proponowana zmiana</b>	<b>Uzasadnienie zmiany</b>
<p><b><u>Art. 11 ust. 7.</u></b></p> <p>W przypadku gdy cudzoziemiec nie wyrazi zgody na dokonanie sprawdzenia lokalu albo utrudnia lub uniemożliwia przeprowadzenie czynności, o których mowa w ust. 4, uznaje się, że informacje o faktycznym miejscu pobytu cudzoziemca nie zostały potwierdzone.</p>	<p><b><u>Art. 11 ust. 7.</u></b></p> <p>W przypadku gdy cudzoziemiec nie wyrazi zgody na dokonanie sprawdzenia lokalu albo utrudnia lub uniemożliwia przeprowadzenie czynności, o których mowa w ust. 4, uznaje się, że informacje o faktycznym miejscu pobytu cudzoziemca nie zostały potwierdzone. <b><u>O konsekwencjach niewyrażenia zgody należy pouczyć cudzoziemca w zrozumiałym dla niego języku.</u></b></p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu zasady wedle której cudzoziemiec powinien zostać pouczony o konsekwencjach niewyrażenia zgody na dokonanie sprawdzenia lokalu.</p> <p>Brak potwierdzenia miejsca pobytu cudzoziemca może w wielu przypadkach skutkować odmową udzielenia mu zezwolenia pobytowego w Polsce.</p> <p>Tym samym istotne jest, aby – przed przystąpieniem przez Straż Graniczną do dokonywania czynności sprawdzenia lokalu – cudzoziemiec został należycie pouczony o</p>

konsekwencjach swojego zachowania w toku takich czynności. Jest to szczególnie istotne, jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że to, w jaki sposób cudzoziemiec zareaguje na działania SG w toku sprawdzania lokalu, może wynikać m.in. z bariery językowej albo niezrozumienia polskich procedur legalizacyjnych.

Proponowana przez nas zmiana brzmienia omawianego przepisu związana jest również z niekorzystną zmianą zasad przeprowadzania sprawdzenia lokalu określonych w projektowanym rozporządzeniu o trybie sprawdzania lokalu przez funkcjonariuszy Straży Granicznej. Pogarsza ona zdecydowanie sytuację prawną cudzoziemca, eliminując instytucję uprzedniego pisemnego zawiadomienia o planowanych czynnościach. Nie gwarantuje również, iż czynności będą dokonywać funkcjonariusze posługujący się językiem zrozumiałym dla cudzoziemca.

### UWAGI DO DZIAŁU III PRZEKRACZANIE GRANICY

Brzmienie przepisu w projekcie	Proponowana zmiana	Uzasadnienie zmiany
<p><b><u>Art. 35 ust. 1.</u></b> Cudzoziemiec, który został zatrzymany w strefie nadgranicznej bezpośrednio po przekroczeniu granicy wbrew przepisom, może być niezwłocznie doprowadzony do granicy.</p>	<p><b><u>Art. 35 ust. 1.</u></b> Cudzoziemiec, który został zatrzymany w strefie nadgranicznej bezpośrednio po <b><u>nieumyślnym</u></b> przekroczeniu granicy i wbrew przepisom, może być niezwłocznie doprowadzony do granicy.</p>	<p>Proponowany przepis będzie odpowiednikiem art. 14 ust. 1 obecnie obowiązującej ustawy o cudzoziemcach. Zwraca jednak uwagę, że spośród przesłanek jego zastosowania wykreślono (jak się wydaje – przez nieuwagę) klauzulę nieumyślności zachowania sprawy.</p> <p>Regulacja ta miałaby charakter szczególny do przepisów o zobowiązaniu do powrotu (art. 304 ust. 1 pkt 10), co jednak – w przypadku osób, które umyślnie przekroczyły granicę wbrew przepisom, np. aby ubiegać się o ochronę międzynarodową – mogłoby doprowadzić do pozbawienia cudzoziemca instrumentów gwarancyjnych, które zapewnia postępowanie w sprawie powrotu, np. możliwości udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych.</p> <p>Proponowana przez nas zmiana byłaby również spójna z art. 304 ust. 1 pkt 10, który stanowi, że nie wydaje się decyzji o zobowiązaniu do powrotu jedynie w przypadku sytuacji takich, jak opisane w art. 35 ust. 1, ale tylko i wyłącznie w przypadku nieumyślnego przekroczenia granicy.</p>

## UWAGI DO DZIAŁU V ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY

Brzmienie przepisu w projekcie	Proponowana zmiana	Uzasadnienie zmiany
<p><b><u>Art. 99 ust. 1 pkt 3</u></b></p> <p>Cudzoziemcowi odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, gdy:</p> <p>[...]</p> <p>3) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, udzielonego w przypadkach, o których mowa w art. 182 ust. 1, lub</p>	<p><b><u>Skreślenie pkt 3 w art. 99 ust. 1</u></b></p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu możliwości dalszej legalizacji pobytu dla osób, którym udzielono zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na szczególne okoliczności wymagające jego pobytu na terytorium RP.</p> <p>W myśl tego przepisu organ migracyjny będzie odmawiał wszczęcia postępowania w sprawie o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy osobie, która złoży stosowny wniosek w okresie pozostawania na terytorium RP na podstawie zezwolenia pobytowego, o którym mowa w art. 182 ust. 1 (tzn. które zostało udzielone – najczęściej – po okresie wcześniejszego nieudokumentowanego pobytu takiego cudzoziemca w Polsce). W naszym przekonaniu przepis ten powinien zostać skreślony.</p> <p>Postulujemy, aby przyznać prawo do pobytu w Polsce (podjęcia skutecznych starań o uzyskanie zezwolenia na tego rodzaju pobyt) również osobom przebywającym w naszym kraju na podstawie zezwolenia określonego w art. 182 ust. 1. Uważamy, że o ile cudzoziemcy tacy będą w stanie wykazać podstawę dla swego pozostawania w Polsce (praca, nauka, więzi rodzinne), nie powinni być zmuszani do opuszczania terytorium RP. Nawet jeżeli</p>

		<p>wcześniej ich pobyt stał się nieudokumentowany (co stanowi wykroczenie), w naszej ocenie nie można czynić im z tego powodu po raz drugi zarzutu, można natomiast – przyznając prawo do pozostania w Polsce – pociągnąć do odpowiedzialności za popełnione naruszenie przepisów.</p> <p>Pragniemy podkreślić, że tego rodzaju zmiana pozwoliłaby w naszym przekonaniu na stworzenie – swego rodzaju – „stałego mechanizmu abolicyjnego” i mogła w sposób istotny przyczynić się do ograniczenia liczby osób, których pobyt w Polsce przybrał charakter nieudokumentowany. Stworzenie takiego mechanizmu, zapobiegającego powstawaniu i utrwalaniu zjawiska nieudokumentowanej migracji, zaleca Komisja Europejska. Może on także zastąpić akcje regularyzacyjne (popularnie zwane abolicjami).</p>
<p><b><u>Art. 100 ust. 2</u></b></p> <p>Cudzoziemcowi można odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w art. 113, jeżeli wniosek o udzielenie kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy złożony przed upływem roku od upływu okresu ważności poprzedniego zezwolenia</p>	<p><b>Przepis powinien być usunięty.</b>  <b>Ewentualna redakcja:</b></p> <p>Cudzoziemcowi można odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy w przypadku niewykonania <b><u>bez uzasadnionej przyczyny</u></b> obowiązku, o którym mowa w art. 113, jeżeli wniosek o udzielenie kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy złożony przed upływem roku od upływu okresu ważności poprzedniego zezwolenia</p>	<p>Por. uwagi do art. 113</p>

**Art. 101 pkt 4**

Zezwolenie na pobyt czasowy cofa się cudzoziemcowi, gdy:

[...]

4) opuścił on terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres przekraczający 10 miesięcy.

**Art. 101 pkt 4**

Zezwolenie na pobyt czasowy cofa się cudzoziemcowi, gdy:

[...]

4) opuścił on terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres przekraczający 10 miesięcy, **chyba że było to spowodowane:**

**a) wykonywaniem przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczeniem przez niego pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub**

**b) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka lub małoletnie dziecko, lub**

**c) szczególną sytuacją osobistą wymagającą obecności cudzoziemca poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przerwa ta trwała nie dłużej niż 6 miesięcy.**

Proponowana zmiana polega na uszczegółowieniu przesłanek cofnięcia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy.

Zgodnie z tym przepisem, cudzoziemcowi będzie się obligatoryjnie cofać udzielone zezwolenia na pobyt czasowy w przypadku, gdy opuści on Polskę na okres dłuższy niż 10 miesięcy.

W naszej opinii byłyby to regulacja nieznajdująca racjonalnego uzasadnienia, tym bardziej, że w zakresie starań cudzoziemca o uzyskanie w Polsce zezwolenia na pobyt stały albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE (a zatem – „silniejszych” zezwoleń pobytowych) nowa ustawa o cudzoziemcach dopuszczać będzie taki właśnie okres nieobecności cudzoziemca na terytorium RP, jeżeli będzie ona spowodowana, np. wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy polskiego, ale poza granicami kraju.

Co za tym idzie, postulujemy, aby również w przypadku przesłanki cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy, złagodzić jej brzmienie, poprzez dodanie klauzul wyłączających jej stosowanie analogicznych do tych, które zostały wyrażone w art. 196 ust. 6.

Jest to tym bardziej uzasadnione, że nowe przepisy wydłużają czas, na który możliwe jest przyznanie zezwolenia na pobyt czasowy, do 3 lat.

**Art. 105 ust. 3 pkt 1**

W przypadku cudzoziemca będącego:

1) osobą małoletnią – wniosek o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy składają rodzice lub ustanowieni przez sąd opiekunowie albo jedno z rodziców lub jeden z ustanowionych przez sąd opiekunów, z pisemną zgodą drugiego z rodziców lub ustanowionego przez sąd opiekuna;

**Art. 105 ust. 3 pkt 1**

W przypadku cudzoziemca będącego:

1) osobą małoletnią – wniosek o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy składają rodzice lub ustanowieni przez sąd opiekunowie albo jedno z rodziców lub jeden z ustanowionych przez sąd opiekunów.

Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu wymogu uzyskania przez jednego (a nie obojga) z rodziców (jednego z opiekunów) pisemnej zgody drugiego na złożenie – w imieniu małoletniego – wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy.

W naszej ocenie przyjęcie takiego rozwiązania z przyczyn faktycznych (przede wszystkim – nieobecność drugiego z rodziców w Polsce) w znaczącej liczbie przypadków doprowadziłoby do poważnego skomplikowania starań o uzyskanie zezwolenia pobytowego dla dziecka, w każdym zaś razie – mogło doprowadzić do nieuzasadnionego wydłużenia okresu postępowania prowadzonego w takiej sprawie.

Co więcej, choć deklarowanym celem wprowadzania takiego uregulowania ma być dążenie do zwiększenia ochrony dziecka (i drugiego rodzica) przed jego uprowadzeniem przez rodzica składającego – w imieniu małoletniego – wniosek pobytowy, wydaje się, że właśnie udzielenie dziecku zezwolenia na pobyt czasowy (co wiązałoby się przecież z powzięciem przez polskie organy migracyjne informacji o pobycie dziecka w Polsce, o jego adresie, danych szkoły, do której uczęszcza itp.) zwiększałoby bezpieczeństwo prawne nie tylko samego małoletniego, ale i drugiego z jego rodziców.

Stoimy na stanowisku, że pozostanie przy obecnym brzmieniu omawianego przepisu

		<p>oznaczałoby jedynie nadmierne formalizowanie postępowania i doprowadziło do zwiększenia liczby wydawanych decyzji o odmowie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy (zwiększając liczbę małoletnich, którzy przebywają w Polsce bez podstawy pobytowej), nie przyczyniłoby się zaś w żadnym wypadku do realizacji celu, na którego istnienie powołuje się projektodawca.</p>
<p><b><u>Art. 113</u></b> Cudzoziemiec, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy, zawiadamia wojewodę, który udzielił tego zezwolenia, w terminie 7 dni, o ustaniu przyczyny udzielenia zezwolenia.</p>	<p><b>Przepis powinien być skreślony.</b></p> <p><b>Ewentualne brzmienie:</b> Cudzoziemiec, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy, zawiadamia wojewodę, który udzielił tego zezwolenia, <b>w terminie 30 dni</b>, o ustaniu przyczyny udzielenia zezwolenia.</p>	<p>Propozycja polega na skreśleniu przepisu nakazującego cudzoziemcowi zawiadamianie wojewody o ustaniu przyczyny udzielenia zezwolenia (obowiązek autodenuncjacji).</p> <p>W naszym przekonaniu nakładanie na cudzoziemca obowiązku autodenuncjacji, dodatkowo z nakreśleniem tak krótkiego terminu na dopełnienie tego rodzaju obowiązku, nie znajduje racjonalnego uzasadnienia. Akceptując pogląd prezentowany przez rząd, iż wprowadzanie takiego wymogu związane jest z obowiązkiem lojalności cudzoziemca wobec organu, który udzielił mu zezwolenia pobytowego, pragniemy podkreślić, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że w znacznej liczbie przypadków cudzoziemiec mógłby we wskazanym terminie 7 dni nie powziąć nawet wiedzy, iż okoliczność, którą powinien był zgłosić w ogóle miała miejsce (np. problemy małżeńskie, problemy z pracodawcą). Natomiast niezastosowanie się do obowiązku opisanego w tym uregulowaniu będzie</p>



		<p>powodować szereg negatywnych konsekwencji prawnych, w szczególności – odmowę udzielenia kolejnego zezwolenia przez okres 1 roku od dnia upływu ważności poprzedniego zezwolenia.</p> <p>W przypadku, jeżeli uregulowanie to miałyby jednak utrzymane w przepisach nowej ustawy, postulujemy, aby wydłużyć okres, o którym w nim mowa, do 30 dni. Pragniemy podkreślić, że zapewniłoby to ponadto wewnętrzną spójność przepisów ustawy, np. z art. 123, który zakłada, że w przypadku utraty pracy – w okresie 30 dni od dnia nastąpienia takiego zdarzenia – cudzoziemcowi przysługiwać będzie prawo do zmiany wcześniej udzielonego zezwolenia pobytowego. Uregulowanie przez nas proponowane przyczyniłoby się także do zmniejszenia obciążenia administracji publicznej (województw), co ma znaczenie w kontekście planowanego bezkosztowego wprowadzenia nowych przepisów.</p>
<p><b><u>Art. 118 ust. 1 pkt 1 i 2</u></b></p> <p>W decyzji o udzieleniu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, poza okresem ważności tego zezwolenia, wskazuje się:</p> <p>1) podmiot powierzający cudzoziemcowi wykonywanie pracy, a w przypadku gdy</p>	<p><b><u>Art. 118 ust. 1 pkt 1 i 2</u></b></p> <p>W decyzji o udzieleniu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, poza okresem ważności tego zezwolenia, wskazuje się</p> <p><b><u>1) rodzaj pracy, jaką cudzoziemiec ma</u></b></p>	<p>Proponowana zmiana dotyczy zmiany treści zezwolenia na pracę polegającej na nie wskazywaniu podmiotu powierzającego cudzoziemcowi wykonywanie pracy.</p> <p>Zgodnie z tym przepisem w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę określany będzie podmiot powierzający cudzoziemcowi wykonywanie pracy oraz stanowisko, na którym będzie ona wykonywana.</p>

<p>cudzoziemiec będzie pracownikiem tymczasowym – także pracodawcę użytkownika; 2) stanowisko, na jakim cudzoziemiec ma wykonywać pracę;</p>	<p><b><u>wykonywać oraz</u></b> <b><u>2) terytorium, na którym cudzoziemiec jest uprawniony do wykonywania pracy;</u></b></p>	<p>W naszej opinii rozwiązanie takie nadmiernie „wiązałoby” (zdecydowanie silniej niż ma to miejsce obecnie) pracownika – cudzoziemca z jego pracodawcą, co z kolei pociągałoby za sobą niebezpieczeństwo wykorzystywania pracownika (stronę stosunku zatrudnienia i tak – z zasady – słabszą) przez podmiot powierzający mu zatrudnienie.</p> <p>Stoimy na stanowisku, że w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę określany winien być (w miejsce pracodawcy i stanowiska pracy) rodzaj pracy, którą miałyby na rzecz podmiotu powierzającego świadczyć cudzoziemiec oraz obszar, na którym byłaby ona wykonywana. W naszym przekonaniu, z jednej strony zabezpieczałoby to interesy pracownika cudzoziemskiego, z drugiej zaś samego rynku pracy, nie dopuszczając do jego nadmiernego usztywnienia ani rozluźnienia (przed udzieleniem takiego zezwolenia przewidziany jest bowiem test lokalnego rynku pracy).</p>
<p><b>Brak regulacji</b></p>	<p><b><u>Art. 118 ust. 3</u></b> <b><u>Przepisu art. 118 ust. 1 nie stosuje się, gdy cudzoziemiec spełnia warunki zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, określone odrębnymi przepisami</u></b></p>	<p>Niniejsza propozycja jest konsekwencją powyższej propozycji do zmiany Art. 118 ust. 1 pkt 1 i 2.</p> <p>Jednocześnie postulujemy, aby – nawet w wypadku pozostania projektodawcy na obecnie prezentowanym przez niego stanowisku, iż w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę określany będzie pracodawca cudzoziemca –</p>

		<p>wyłączyć spod stosowania takiej regulacji te kategorie cudzoziemców, które z mocy odrębnych przepisów (ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) mogą świadczyć pracę na terytorium RP bez konieczności uzyskiwania zezwolenia. W przeciwnym razie zdecydowanie pogorszyłaby się – w stosunku do przepisów obecnie obowiązujących – sytuacja prawna takich osób.</p>
<p><b><u>Art. 133 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2</u></b></p> <p>Poza przypadkami, o których mowa w art. 101, zezwolenie, o którym mowa w art. 127, cudzoziemcowi cofa się, gdy:</p> <p>[...]</p> <p>2) okres, w którym nie był on zatrudniony, przekracza 3 miesiące albo wystąpił co najmniej raz w okresie ważności tego zezwolenia.</p> <p>Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:</p> <p>[...]</p> <p>2) okres pozostawania cudzoziemca bez pracy wystąpił nie więcej niż jeden raz w okresie ważności zezwolenia;</p>	<p><b><u>Art. 133 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2</u></b></p> <p>Poza przypadkami, o których mowa w art. 101, zezwolenie, o którym mowa w art. 127, cudzoziemcowi cofa się, gdy:</p> <p>[...]</p> <p><b><u>2) okres, w którym nie był on zatrudniony, przekracza 3 miesiące.</u></b></p> <p>Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:</p> <p>[...]</p> <p>2) okres pozostawania cudzoziemca bez pracy wystąpił <b><u>nie więcej niż dwa razy</u></b> w okresie ważności zezwolenia;</p>	<p>Propozycja polega na złagodzeniu przesłanek cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji.</p> <p>Pragniemy zwrócić uwagę, że zezwolenie na pobyt czasowy i pracę może być udzielone nawet na okres 3 lat. Stoimy na stanowisku, że przy obecnej sytuacji, z którą mamy do czynienia na rynku pracy, poddawanie pracownika – cudzoziemca, który – z zasady – będzie bardziej podatny na wszelkiego rodzaju fluktuacje na tymże rynku tak rygorystycznym unormowaniom byłoby zbyt daleko idące.</p> <p>Postulujemy przyznanie cudzoziemcom, którzy uzyskali w Polsce zezwolenie na pobyt czasowy i pracę, „prawa” do przynajmniej dwukrotnej utraty zatrudnienia w okresie ich pobytu (na okres nie dłuższy niż trzy miesiące) bez poniesienia negatywnych konsekwencji w postaci cofnięcia udzielonego zezwolenia.</p>

**Art. 148**

Poza przypadkami, o których mowa w art. 100 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9, udzielenia zezwolenia, o którym mowa w art. 145, cudzoziemcowi odmawia się, gdy:

- 1) posiada zezwolenie na pobyt czasowy w celu podjęcia lub kontynuacji studiów lub szkolenia zawodowego, o którym mowa w art. 187 ust. 1 pkt 3 lit. b, lub
- 2) wykonuje pracę lub prowadzi działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że ubiega się o udzielenie mu kolejnego zezwolenia, o którym mowa w art. 145

**Przepis powinien zostać skreślony.**

Proponowana zmiana polega na skreśleniu części przesłanek odmowy zezwolenia na pobyt czasowy w celu podjęcia studiów wyższych.

W myśl tego przepisu cudzoziemcowi będzie się odmawiać udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu podjęcia studiów wyższych w przypadkach, gdy wniosek taki złoży w okresie pobytu w Polsce w związku z udzielonym mu uprzednio zezwoleniem na pobyt czasowy i pracę lub zezwoleniem na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej.

Stoimy na stanowisku, że wprowadzenie tego rodzaju ograniczenia stanowiłoby nieuzasadnioną restrykcję wobec osób, które po okresie pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce zdecydowały się na podniesienie swoich kwalifikacji poprzez podjęcie studiów w Polsce, co z kolei stałoby się z korzyścią nie tylko dla polskich uczelni, na których podjęliby oni studia, ale również – w perspektywie długookresowej – dla gospodarki narodowej RP lub państwa pochodzenia takich cudzoziemców.

Ponadto przepisy istniejące w ustawie dotyczące kontroli studentów wystarczająco zabezpieczają przed sytuacją nadużycia tego prawa ze strony cudzoziemców.

**Art. 149 ust. 1 i 2**

1. Poza przypadkami, o których mowa w art. 100 ust. 1, cudzoziemcowi można odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia, o którym mowa w art. 145, gdy nie zaliczył semestru lub roku studiów w określonym terminie.

2. Poza przypadkami, o których mowa w art. 101, cudzoziemcowi można cofnąć kolejne zezwolenie, o którym mowa w art. 145, gdy nie zaliczył semestru lub roku studiów w określonym terminie.

**Art. 149 ust. 1 i 2**

1. Poza przypadkami, o których mowa w art. 100 ust. 1, cudzoziemcowi można odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia, o którym mowa w art. 145, **gdy nie zaliczył roku studiów w określonym terminie.**

2. Poza przypadkami, o których mowa w art. 101, cudzoziemcowi można cofnąć kolejne zezwolenie, o którym mowa w art. 145, **gdy nie zaliczył roku studiów w określonym terminie.**

Proponowana zmiana polega na zmianie przesłanek odmowy udzielenia zezwolenia i cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy związanego z kontynuacją studiów wyższych.

Przepis ten stanowi, że cudzoziemcowi będzie można odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy związanego z kontynuacją studiów wyższych w Polsce, jeżeli nie zaliczył on roku lub semestru studiów.

W naszej ocenie uregulowanie takie znacząco pogarszałoby sytuację prawną studentów cudzoziemskich w Polsce, jako że stwarzałoby dla władz migracyjnych dozwole nie do odmowy udzielenia takim osobom kolejnego zezwolenia pobytowego już wówczas, kiedy stwierdziłyby one, np. przejściowe tylko ich problemy na uczelni (niezaliczenie semestru studiów).

W związku z powyższym, postulujemy pozostanie przy regulacji przedmiotowego zagadnienia zbliżonej do przepisów w tym zakresie obecnie obowiązujących, tzn. wiążącej wydanie decyzji o odmowie udzielenia kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy jedynie z okolicznością niezaliczenia przez cudzoziemca roku (nie zaś – semestru) studiów.

**Art. 160 ust. 1 pkt 1**

Zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną udziela się cudzoziemcowi, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) przybywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przebywa na tym terytorium w celu połączenia z rodziną i jest członkiem rodziny cudzoziemca zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały,
- b) na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE,
- c) w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy,
- d) w związku z udzieleniem mu ochrony uzupełniającej,
- e) przez okres co najmniej 2 lat, na podstawie kolejnych zezwoleń na pobyt czasowy, w tym bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy dla członka rodziny – na podstawie zezwolenia udzielonego mu na okres pobytu nie krótszy niż jeden rok,

**Art. 160 ust. 1 pkt 1**

Zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną udziela się cudzoziemcowi, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) przybywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przebywa na tym terytorium w celu połączenia z rodziną i jest członkiem rodziny cudzoziemca zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały,
- b) na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE,
- c) w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy,
- d) w związku z udzieleniem mu ochrony uzupełniającej,

**e) w związku z udzieleniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych**

f) przez okres co najmniej 2 lat, na podstawie kolejnych zezwoleń na pobyt czasowy, w tym bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy dla członka rodziny – na podstawie zezwolenia udzielonego mu na okres pobytu nie krótszy niż jeden rok,

Propozycja polega na zapewnieniu członkom rodzin cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, możliwości ubiegania się o zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną.

Przepis ten określa kategorie cudzoziemców, których członkowie rodzin mogliby skorzystać z instytucji tzw. połączenia z rodziną. Do katalogu tego należałoby w naszej opinii dodać cudzoziemców, którym udzielono w Polsce zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

Biorąc pod uwagę, że ograniczenia te dotyczyłyby cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest nieograniczony czasowo (trwa do czasu zmiany sytuacji w ich kraju pochodzenia), osobom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych należy przyznać prawo do życia rodzinnego. Ponieważ nie mogą oni wrócić do państwa swego pochodzenia, powinni korzystać z możliwości życia z rodziną w Polsce. Cudzoziemcy Ci będą i tak musieli wypełnić szereg innych przewidzianych przepisami warunków, by skorzystać z prawa do połączenia z rodziną. Brak przewidzenia takiej możliwości w przepisach może narazić Polskę na postępowanie przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

<p><b><u>Art. 163 ust. 1</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 160 ust. 1, cudzoziemcowi udziela się na okres:</p> <p>(...)</p> <p>2) 3 lat – w przypadku gdy cudzoziemcowi, do którego członek rodziny przybył lub z którym przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, udzielono zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub w przypadku gdy posiada on status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p><b><u>Art. 163 ust. 1</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 160 ust. 1, cudzoziemcowi udziela się na okres:</p> <p>(...)</p> <p>2) 3 lat – w przypadku gdy cudzoziemcowi, do którego członek rodziny przybył lub z którym przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, udzielono zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, w przypadku gdy posiada on status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej, <b><u>udzielono mu ochrony uzupełniającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</u></b></p>	<p>Propozycja polega na dodaniu kolejnej kategorii cudzoziemców, którym udziela się zgody na pobyt czasowy na okres 3 lat.</p> <p>Przepis ten stanowi, że cudzoziemcowi, który ubiega się o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy w związku z pobytem w Polsce członka jego rodziny (który posiada zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta albo nadany status uchodźcy), udziela się wnioskowanego zezwolenia na 3 lata.</p> <p>Powstaje zatem pytanie, dlaczego nie ma w tym przepisie wymienionej również podstawy pobytowej w postaci udzielonej ochrony uzupełniającej, która – udzielona członkowi rodziny (art. 160 ust. 1 pkt 1 lit. d) – uprawnia do starań o pobyt czasowy w trybie „łączenia rodzin”.</p> <p>Postulujemy ponadto analogiczne rozwiązanie w zakresie członków rodziny osób, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych (zgodnie z uwagą do art. 160 ust. 1 pkt 1).</p>
<p><b><u>Art. 170 ust. 1</u></b></p> <p>W postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lub art. 160 ust. 3 pkt 1, organ, który prowadzi to</p>	<p><b><u>Art. 170 ust. 1</u></b></p> <p>W postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lub art. 160 ust. 3 pkt 1, organ, który prowadzi to postępowanie, ustala, czy związek małżeński</p>	<p>Propozycja polega na pozostawieniu jedynie badania w trakcie postępowania o pobyt czasowy, czy związek małżeński został zawarty (a nie także czy istnieje) w celu obejścia przepisów ustawy.</p>

<p>postępowanie, ustala, czy związek małżeński został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów ustawy.</p>	<p><b><u>został zawarty w celu obejścia przepisów ustawy.</u></b></p>	<p>Zgodnie z rozwiązaniem zawartym w tym przepisie, organ prowadzący postępowanie w sprawie o udzielenie małżonkowi obywatela polskiego kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy zyska uprawnienie do każdorazowego badania, czy małżeństwo takie, cyt. „zostało zawarte lub istnieje w celu obejścia przepisów ustawy”.</p> <p>Stoimy na stanowisku, że pozostanie przez projektodawcę przy zaproponowanym brzmieniu tego przepisu oznaczałoby istotne pogorszenie (i tak – z przyczyn faktycznych – trudnej) sytuacji rodzin mieszanych, co najważniejsze jednak – stanowiło nieuzasadnioną ingerencję w przysługujące takim osobom prawo do poszanowania i nieingerencji w ich życie prywatne.</p> <p>W obecnym stanie prawnym organ rozpatrujący sprawę z wniosku o udzielenie zezwolenia pobytowego małżonkowi obywatela polskiego ma prawo sprawdzać jedynie to, czy związek małżeński nie został przez takie osoby zawarty w celu obejścia przepisów. Nałożenie dodatkowego obowiązku z postaci sprawdzenia „istnienia” małżeństwa w celu obejścia przepisów wiązać się będzie ze znacznymi trudnościami dowodowymi.</p> <p>Ponadto należy zauważyć, że problem tzw. „fikcyjnych małżeństw” jest w Polsce obecnie marginalny (stanowi ok. 2-3% decyzji na pobyt małżonka cudzoziemca). Wydaje się</p>
--	---	---



		<p>również, że obecnie funkcjonujące brzmienie przepisów w wystarczającym stopniu zapobiega procederom nadużywania procedur legalizacyjnych przez cudzoziemców i nie ma potrzeby wprowadzania zmian w tym zakresie.</p>
<p><b><u>Art. 182 ust. 1 pkt 2</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej można udzielić cudzoziemcowi, który przebywa na tym terytorium, jeżeli:</p> <p>[...]</p> <p>2) obecności cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymaga jego wyjątkowa sytuacja osobista, lub</p>	<p><b><u>Art. 182 ust. 1 pkt 2</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej można udzielić cudzoziemcowi, który przebywa na tym terytorium, jeżeli:</p> <p>[...]</p> <p>2) obecności cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymaga jego wyjątkowa sytuacja osobista, <b><u>jego ważny interes</u></b>, lub</p>	<p>Proponowana zmiana polega na rozszerzeniu przesłanki uzasadniającej ubieganie się o pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>Przepis ten będzie określał przesłanki, ze względu na które cudzoziemcowi będzie można udzielić zezwolenia na pobyt czasowy w przypadkach wymagających jego krótkotrwałego pobytu na terytorium RP. Co szczególnie istotne, uprzedni nieudokumentowany pobyt takiej osoby w Polsce, w tym – złożenie wniosku w okresie takiego pobytu – nie będzie skutkowało wydaniem decyzji negatywnej.</p> <p>Postulujemy, aby wśród przesłanek wymienionych w tym artykule (m.in. szczególna sytuacja osobista cudzoziemca) pojawiła się również okoliczność „wymaga tego interes cudzoziemca”.</p> <p>Stoimy na stanowisku, że wprowadzenie tego rodzaju przesłanki umożliwiłoby pozostanie w Polsce osób, których pobyt stał się z jakichś</p>

		<p>powodów nieudokumentowany (np. z uwagi na ich wykorzystanie przez pracodawcę), a które chciałyby dochodzić przed polskimi sądami swoich roszczeń, brać czynny udział w postępowaniach dotyczących ich osoby. Obawiamy się, że okoliczności tego rodzaju mogłyby niestety nie zostać potraktowane jako szczególna sytuacja osobista cudzoziemca wymagająca jego obecności na terytorium RP.</p>
<p><b><u>Art. 191. pkt 3</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności cudzoziemcowi udziela się na okres:</p> <p>(...)</p> <p>3) jednego roku – w przypadku, o którym mowa w art. 188 pkt 2.</p>	<p><b>Art. 191. pkt 3</b></p> <p>Zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności cudzoziemcowi udziela się na okres:</p> <p>(...)</p> <p>3) <b><u>dwóch lat</u></b> – w przypadku, o którym mowa w art. 188 pkt 2</p>	<p>Proponowana zmiana polega na przedłużeniu, z jednego roku do dwóch lat, okresu na który udziela się zezwolenia na pobyt czasowy absolwentom polskich uczelni, którzy poszukują pracy.</p> <p>Okres ten powinien zostać wydłużony, ponieważ tylko wówczas osoby, o których mowa w tym przepisie, miałyby realną szansę na znalezienie w Polsce pracy po ukończeniu studiów. Należy podkreślić, że proponowany przepis dotyczy absolwentów polskich uczelni, a zatem są to osoby zintegrowane z Polską, znające język i wykształcone i w interesie polskim jest zatrzymanie takich osób w kraju</p> <p>Taka zmiana będzie również stanowić wdrożenie postulatów dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania”, który poleca stosować wobec cudzoziemców – absolwentów polskich uczelni „preferencyjne</p>

	<p>rozwiązania prawne w zakresie pobytu i pracy na terytorium RP” (str. 14). Ponadto zgodnie z Polityką migracyjną „tworzone warunki powinny zachęcać tę kategorię cudzoziemców do osiedlania się w Polsce i zasilania swoimi kwalifikacjami rynku pracy” (str. 34).</p>
--	--

**UWAGI DO DZIAŁU VI ZEZWOLENIE NA POBYT STAŁY I ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UE**

Brzmienie przepisu w projekcie	Proponowana zmiana	Uzasadnienie zmiany
<p><b><u>Art. 196. 1. pkt 1)</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt stały udziela się cudzoziemcowi na czas nieoznaczony na jego wniosek, jeżeli:</p> <p>1) jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, urodzonym po udzieleniu temu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub urodzonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub (...)</p>	<p><b><u>Art. 196 ust. 1 pkt 1)</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt stały udziela się cudzoziemcowi na czas nieoznaczony na jego wniosek, jeżeli:</p> <p>1) jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub (...)</p>	<p>Proponowana zmiana polega na umożliwieniu ubiegania się o zezwolenie na pobyt stały wszystkim dzieciom cudzoziemców, którym udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE.</p> <p>Według art. 196 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy o stały pobyt w Polsce mogłyby wnioskować jedynie małoletnie dzieci cudzoziemców, które urodziły się w Polsce lub które urodziły się po udzieleniu ich rodzicom zezwolenia na pobyt stały lub na zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. W związku z tym pozostałe małoletnie dzieci takich kategorii cudzoziemców (tj. te, które nie urodziły się w Polsce lub urodziły się przed uzyskaniem przez ich rodziców zezwolenia na pobyt stały lub na pobyt rezydenta długoterminowego UE) nie miałyby takiej możliwości.</p> <p>Takie rozróżnienie nie znajduje uzasadnienia. Należałoby wprowadzić zasadę, zgodnie z którą każde małoletnie dziecko cudzoziemców przebywających na stałe na terytorium Polski również mogłyby ubiegać się o zezwolenie na pobyt stały.</p> <p>Uważamy, że tego rodzaju różnicowanie sytuacji prawnej dzieci cudzoziemskich nie</p>

		<p>znajdowałoby racjonalnego uzasadnienia. Odstąpienie od niego i przyznanie prawa do ubiegania się o udzielenie zezwolenia na pobyt stały wszystkim małoletnim, których co najmniej jeden rodzic uzyskał w Polsce tego rodzaju zezwolenie albo zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE przyczyniłoby się zaś do pełnej realizacji najlepiej pojętego interesu dziecka. Postulowane przez nas rozwiązanie – stabilizując (zrównując w istocie) sytuację pobytową rodzica i jego małoletniego dziecka – prowadziłoby w naszym przekonaniu do pełnego zagwarantowania realizacji przez Polskę zasady poszanowania jedności rodziny.</p> <p>Jednocześnie wskazać należy, iż w piśmie z dnia 26 lipca 2013 r. Pan Minister Piotr Stachańczyk przychylił się do powyższego postulatu (sygn. pisma: DPM-WAM-0713-6/2013/PM).</p>
<p><b><u>Art. 196 ust. 2 i 3</u></b></p> <p>Warunkiem udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały ze względu na przesłanki, o których mowa w ust. 1, jest znajomość języka polskiego, potwierdzona jednym z następujących dokumentów: [...]</p> <p>3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do cudzoziemca: [...]</p>	<p><b>Przepisy powinny zostać skreślone.</b></p>	<p>Propozycja polega na rezygnacji z wymogu urzędowo poświadczonej znajomości języka polskiego jako warunku udzielenia zezwolenia na pobyt stały, który wydaje się być warunkiem zbyt restrykcyjnym i w wielu przypadkach niemożliwym do spełnienia z uwagi na realia życia w Polsce. Pomijając kwestie związane z osobistymi predyspozycjami językowymi cudzoziemców, które w znacznym stopniu wpływają na możliwość opanowania języka polskiego, spełnienie wymogu urzędowo poświadczonej</p>

znajomości języka polskiego wydaje się być trudne, a w wielu przypadkach wręcz niemożliwe do spełnienia z przyczyn organizacyjnych. Egzaminy odbywają się tylko 2-3 razy w roku, jedynie w kilku największych miastach Polski, co znacznie utrudni dostęp do nich cudzoziemcom zamieszkującym w małych miejscowościach czy na wsiach.

Warto również wskazać, że w dokumencie „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” akcentuje się, iż przesłanki legalizacji pobytu w Polsce takie jak znajomość języka polskiego oraz stopień zintegrowania ze społeczeństwem polskim nie muszą mieć charakteru decydującego o przyznaniu określonej formy legalizacji pobytu, a jedynie mogą stanowić kryterium wspomagające (str. 27).

Wprowadzenie wymogu poświadczonej znajomości języka polskiego niewątpliwie wpłynie na zmniejszenie i tak już niewielkiej liczby wydawanych tego typu zezwoleń pobytowych. Według danych statystycznych zamieszczonych na stronie Urzędu do Spraw Cudzoziemców, w 2012 r. wojewodowie wydali 3 699 zezwoleń na osiedlenie się w Polsce.

Należy podkreślić, że obowiązek wykazania się znajomością języka polskiego istnieje w przypadku ubiegania się o polskie obywatelstwo. W tym zakresie jak najbardziej ma on uzasadnienie.

<p><b><u>Art. 196 ust. 4</u></b></p> <p>Do ustalenia polskiego pochodzenia osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 3, stosuje się przepisy art. 5 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. O repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.)</p>	<p><b><u>Art. 196 ust. 4</u></b></p> <p>Do ustalenia polskiego pochodzenia osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 3, stosuje się <b>odpowiednio</b> przepisy art. 5 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. O repatriacji (Dz.U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.)</p>	<p>Projekt ustawy odsyła w tym przepisie wprost do ustawy o repatriacji w zakresie ustalenia polskiego pochodzenia cudzoziemca. Należałoby zmienić to odesłanie, poprzez dodanie klauzuli „odpowiednio”, co pozwoliłoby na złagodzenie stopnia, w jakim przepisy ustawy o repatriacji byłyby stosowane w zależności od konsekwencji prawnych, tzn. w przypadku uznania za repatrianta (nabycie obywatelstwa polskiego po przekroczeniu granicy) – rygorystycznie i wprost, natomiast w przypadku starań o pobyt stały (uzyskanie „jedynie” prawa do bezterminowego pobytu w Polsce) – odpowiednio, tj. tu: liberalniej.</p>
<p><b><u>Art. 196 ust. 6</u></b></p> <p>Pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiący podstawę do udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały, uznaje się za nieprzerwany, jeżeli żadna z przerw w nim nie była dłuższa niż 6 miesięcy i wszystkie przerwy nie przekroczyły łącznie 10 miesięcy w okresach stanowiących podstawę do udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały, chyba że przerwa była spowodowana:</p> <p>1) wykonywaniem przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczeniem przez niego pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium</p>	<p><b><u>Art. 196 ust. 6</u></b></p> <p>Pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiący podstawę do udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały, uznaje się za nieprzerwany, jeżeli żadna z przerw w nim nie była dłuższa niż 6 miesięcy i wszystkie przerwy nie przekroczyły łącznie 10 miesięcy w okresach stanowiących podstawę do udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały, chyba że przerwa była spowodowana:</p> <p>1) wykonywaniem przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczeniem przez niego pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego</p>	<p>Proponowana zmiana polega na rezygnacji z ograniczenia do 6 miesięcy okresu umożliwiającego uznanie pobytu cudzoziemca za nieprzerwany w sytuacji jego przebywania poza terytorium RP wywołanego szczególną sytuacją osobistą. Należy mieć na względzie niejednokrotnie bardzo złożone sytuacje rodzinne i osobiste cudzoziemców zmuszające ich do czasowego opuszczenia granic Polski. Proponowane brzmienie przepisu nie wpływa w żaden sposób na zakres uznaniowości organów orzekających w przedmiocie oceny istnienia szczególnej sytuacji osobistej wymagającej pobytu cudzoziemca poza terytorium RP, pozwala natomiast na objęcie regulacją szczególnych, wyjątkowych okoliczności bez ograniczenia czasowego – podobnie jak w przypadku wykonywania</p>

<p>Rzeczypospolitej Polskiej, lub</p> <p>2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka lub małoletnie dziecko, lub</p> <p>3) szczególną sytuacją osobistą wymagającą obecności cudzoziemca poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przerwa ta trwała nie dłużej niż 6 miesięcy.</p>	<p>siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub</p> <p>2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka lub małoletnie dziecko, lub</p> <p>3) szczególną sytuacją osobistą wymagającą obecności cudzoziemca poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub</p> <p><b><u>4) odbywaniem studiów, nauki i szkoleń poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.</u></b></p>	<p>obowiązków zawodowych lub świadczenia pracy przez cudzoziemca poza granicami Polski.</p> <p>Do okoliczności wyłączających przerwę w pobycie cudzoziemców na terytorium RP należałoby również zaliczyć ich pobyt poza Polską związany ze studiami, nauką i szkoleniami, co pozwoli na uwzględnienie szczególnej sytuacji studentów, którzy w czasie studiów w Polsce – chcąc pogłębiać wiedzę i zdobywać doświadczenie, by stać się bardziej konkurencyjnymi na polskim rynku pracy – wyjeżdżają na staże i wymiany studenckie do innych państw, w tym UE. Można przyjąć, iż sytuacja studentów jest w pewnym stopniu analogiczna do sytuacji osób, które przebywają poza Polską w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych. Wprowadzenie proponowanej regulacji pozwoli uniknąć problemów interpretacyjnych przy ocenie, czy studia, nauka i szkolenie poza Polską stanowią szczególną sytuację osobistą, o której mowa w pkt 3 omawianego przepisu.</p>
<p><b><u>Art. 197</u></b></p> <p>1. Odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały, gdy cudzoziemiec:</p> <p>1) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:</p> <p>a) wbrew przepisom lub</p> <p>b) na podstawie wizy Schengen</p>	<p><b><u>Art. 197</u></b></p> <p><b>Dodanie ust. 4</b></p> <p><b><u>4. Przepisu ust. 1 pkt 1 lit. c nie stosuje się do cudzoziemca, o którym mowa w art. 196 ust. 1 pkt 3.</u></b></p>	<p>Zaproponowane brzmienie przepisu pozwoli na wszczęcie i prowadzenie postępowania w stosunku do cudzoziemców przebywających w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu, a w konsekwencji umożliwi ustalenie polskiego pochodzenia cudzoziemca i realizację konstytucyjnego prawa do osiedlenia się w</p>



upoważniającej tylko do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium, o której mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23, lub

c) na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 182 ust. 1, lub

d) na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, lub

2) jest zatrzymany, umieszczony w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców lub stosuje się wobec niego środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju, lub

3) odbywa karę pozbawienia wolności lub jest tymczasowo aresztowany, lub

4) został zobowiązany do powrotu i nie upłynął jeszcze termin dobrowolnego powrotu określony w decyzji w tej sprawie, także w przypadku przedłużenia tego terminu, lub

5) jest obowiązany opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadkach, o których mowa w art. 300 ust. 6, lub

6) przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, lub

7) nie złożył odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu, choć był do tego obowiązany.

2. Przepisów ust. 1 pkt 1–5 nie stosuje się do cudzoziemca, któremu udzielono azylu w Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Przepisu ust. 1 pkt 1 lit. a nie stosuje się do urodzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej małoletniego dziecka cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały

Polsce na stałe szerszemu kręgowi osób.

W dotychczasowym brzmieniu przepisu brak jest wyłączenia stosowania opisanych w nich regulacji do wniosków i postępowań, w których wskazaną podstawą do udzielenia zgody na pobyt stały jest polskie pochodzenie. Powoduje to, iż z przyczyn wyłącznie formalnych cudzoziemiec deklarujący polskie pochodzenie może zostać pozbawiony możliwości realizacji konstytucyjnego prawa do osiedlenia się w Polsce na stałe. Stanowi to w istocie naruszenie przepisu art. 52 ust. 5 Konstytucji, który odsyła do ustawy jedynie w zakresie ustalenia polskiego pochodzenia cudzoziemca.

<p>lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, oraz do dziecka obywatela polskiego, które pozostaje pod władzą rodzicielską tego obywatela.</p>		
<p><b><u>Art. 200 ust. 3</u></b></p> <p>Jeżeli podstawą udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały był fakt pozostawania w związku małżeńskim z obywatelem polskim, zezwolenie można cofnąć, jeżeli cudzoziemiec rozwiódł się w ciągu 3 lat od dnia, w którym udzielono mu zezwolenia na pobyt stały.</p>	<p><b><u>Przepis należy skreślić</u></b></p> <p><b>ewentualna redakcja:</b></p> <p><b><u>Art. 200 ust. 3</u></b></p> <p>Jeżeli podstawą udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały był fakt pozostawania w związku małżeńskim z obywatelem polskim, zezwolenie można cofnąć, jeżeli cudzoziemiec rozwiódł się w ciągu <b><u>2 lat</u></b> od dnia, w którym udzielono mu zezwolenia na pobyt stały, <b><u>z powodów, o których mowa w art. 170 ust. 1.</u></b></p>	<p>Propozycja polega na skreśleniu przesłanki cofnięcia zezwolenia na pobyt stały w postaci rozvodu.</p> <p>Wydaje się, że nie ma faktycznej potrzeby wprowadzania dodatkowych uregulowań do przepisów, regulujących pobyt małżonków (lub byłych małżonków) obywateli polskich na terytorium RP.</p> <p>Przepis w proponowanym brzmieniu pozostawia organowi zbyt duże pole do swobodnego uznania przyczyn, w jakich może on cofnąć pozwolenie na pobyt stały. Nie zostały one bowiem podane przez projektodawcę. Przepis ten pozostawiałby zatem cudzoziemca w niepewnym położeniu przez okres 3 lat, w którym nie wiedziałby on, czy organ cofnie mu pozwolenie pobytowe czy też nie.</p> <p>W przypadku pozostawienia tego przepisu, należałoby jednak po pierwsze skrócić czas na cofnięcie zezwolenia na 2 lata. Pozwoli to na skorelowanie omawianego przepisu z art. 30 ust. 1 pkt 2 ustawy o obywatelstwie polskim, zgodnie z którym małżonek obywatela polskiego przebywający w Polsce co najmniej 2 lata na podstawie prawa stałego pobytu może</p>

		<p>ubiegać się o uznanie za obywatela polskiego.</p> <p>Ponadto należałoby wprowadzić warunki, w jakich zezwolenie to może zostać cofnięte.</p>
<p><b><u>Art. 212 ust. 1</u></b></p> <p>Zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE udziela się cudzoziemcowi na czas nieoznaczony, na jego wniosek, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie i nieprzerwanie co najmniej przez 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku i spełnia łącznie następujące warunki:</p> <p>(...)</p> <p>3) posiada potwierdzoną znajomość języka polskiego.</p> <p>2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do dziecka cudzoziemca, które nie ukończyło 16. roku życia.</p> <p>3. Do potwierdzenia znajomości języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, stosuje się przepis art. 196 ust. 2.</p>	<p><b><u>Wykreślenie art. 212 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 i 3</u></b></p>	<p>Propozycja polega na rezygnacji z wymogu urzędowo poświadczonej znajomości języka polskiego jako warunku udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, który wydaje się być warunkiem zbyt restrykcyjnym i w wielu przypadkach niemożliwym do spełnienia z uwagi na realia życia w Polsce. Pomijając kwestie związane z osobistymi predyspozycjami językowymi cudzoziemców, które w znacznym stopniu wpływają na możliwość opanowania języka polskiego, spełnienie wymogu urzędowo poświadczonej znajomości języka polskiego wydaje się być trudne, a w wielu przypadkach wręcz niemożliwe do spełnienia z przyczyn organizacyjnych. Egzaminacje odbywają się tylko 2-3 razy w roku jedynie w kilku największych miastach Polski, co znacznie utrudni dostęp do nich cudzoziemcom zamieszkującym w małych miejscowościach czy wsiach.</p> <p>Warto również wskazać, że w dokumencie „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” akcentuje się, iż przesłanki legalizacji pobytu w Polsce takie jak znajomość języka polskiego oraz stopień zintegrowania ze społeczeństwem polskim nie muszą mieć charakteru decydującego o</p>

<p><b><u>Art. 213 ust. 4</u></b></p> <p>Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli przerwa była spowodowana:</p> <p>1) wykonywaniem przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczeniem przez niego pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub</p> <p>2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o</p>	<p><b><u>Art. 213 ust. 4</u></b></p> <p>Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli przerwa była spowodowana:</p> <p>1) wykonywaniem przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczeniem przez niego pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub</p> <p>2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o</p>	<p>przyznaniu określonej formy legalizacji pobytu, a jedynie mogą stanowić kryterium wspomagające (str. 27).</p> <p>Wprowadzenie wymogu poświadczonej znajomości języka polskiego niewątpliwie wpłynie na zmniejszenie i tak już niewielkiej liczby wydawanych tego typu zezwoleń pobytowych. Według danych statystycznych zamieszczonych na stronie Urzędu do Spraw Cudzoziemców, w 2012 r. wojewodowie wydali jedynie 861 zezwoleń na pobyt rezydenta długoterminowego UE.</p> <p>Należy podkreślić, że obowiązek wykazania się znajomością języka polskiego istnieje w przypadku ubiegania się o polskie obywatelstwo. W tym zakresie jak najbardziej ma on uzasadnienie.</p> <p>Propozycja polega na rezygnacji z ograniczenia do 6 miesięcy okresu umożliwiającego uznanie pobytu cudzoziemca za nieprzerwany w sytuacji jego przebywania poza terytorium RP wywołanego szczególną sytuacją osobistą. Należy mieć na względzie niejednokrotnie bardzo złożone sytuacje rodzinne i osobiste cudzoziemców zmuszające ich do czasowego opuszczenia granic Polski. Proponowane brzmienie przepisu nie wpływa w żaden sposób na zakres uznaniowości organów orzekających w przedmiocie oceny</p>
--	--	--

<p>którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka lub małoletnie dziecko, lub</p> <p>3) szczególną sytuacją osobistą wymagającą obecności cudzoziemca poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przerwa ta trwała nie dłużej niż 6 miesięcy.</p>	<p>którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka lub małoletnie dziecko, lub</p> <p>3) szczególną sytuacją osobistą wymagającą obecności cudzoziemca poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub</p> <p><b><u>4) odbywaniem studiów, nauki i szkoleń poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.</u></b></p>	<p>istnienia szczególnej sytuacji osobistej wymagającej pobytu cudzoziemca poza terytorium RP, pozwala natomiast na objęcie regulacją szczególnych, wyjątkowych okoliczności bez ograniczenia czasowego – analogicznie do wykonywania obowiązków zawodowych lub świadczenia pracy przez cudzoziemca poza granicami Polski.</p> <p>Do okoliczności wyłączających przerwę w pobycie cudzoziemców na terytorium RP należałoby również zaliczyć ich pobyt poza Polską związany ze studiami, nauką i szkoleniami, co pozwoli na uwzględnienie szczególnej sytuacji studentów, którzy w czasie studiów w Polsce – chcąc pogłębiać wiedzę i zdobywać doświadczenie by stać się bardziej konkurencyjnymi na polskim rynku pracy – wyjeżdżają na staże i wymiany studenckie do innych państw, w tym UE. Można przyjąć, iż sytuacja studentów jest w pewnym stopniu analogiczna do sytuacji osób, które przebywają poza Polską w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych. Wprowadzenie proponowanej regulacji pozwoli uniknąć problemów interpretacyjnych przy ocenie, czy studia, nauka i szkolenie poza Polską stanowią szczególną sytuację osobistą, o której mowa w pkt 3 omawianego przepisu.</p>
--	--	---

**UWAGI DO DZIAŁU VIII KONTROLA LEGALNOŚCI POBYTU CUDZOZIEMCÓW NA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ  
POLSKIEJ I ZOBOWIĄZANIE CUDZOZIEMCA DO POWROTU**

Brzmienie przepisu w projekcie	Proponowana zmiana	Uzasadnienie zmiany
<p><b><u>Art. 300 ust. 6.</u></b></p> <p>Cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) o odmowie przedłużenia mu wizy Schengen lub wizy krajowej, udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub decyzja o cofnięciu mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub</li> <li>2) o odmowie nadania mu statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej lub decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie nadania mu statusu uchodźcy, lub decyzja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, lub</li> <li>3) o cofnięciu zgody na pobyt ze względów humanitarnych</li> </ol> <p>– stała się ostateczna.</p>	<p><b><u>Art. 300 ust. 6.</u></b></p> <p>Cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie 30 dni <b><u>od dnia doręczenia mu ostatecznej decyzji:</u></b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) o odmowie przedłużenia mu wizy Schengen lub wizy krajowej, udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub o cofnięciu mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub</li> <li>2) o odmowie nadania mu statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej lub o umorzeniu postępowania w sprawie nadania mu statusu uchodźcy, lub o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, lub</li> <li>3) o cofnięciu zgody na pobyt ze względów humanitarnych.</li> </ol>	<p>Propozycja polega na doprecyzowaniu terminu zobowiązania cudzoziemca do opuszczenia terytorium RP, który powinien być liczony od dnia doręczenia mu decyzji.</p> <p>Zgodnie z art. 300 ust. 6 projektu ustawy cudzoziemiec byłby zobowiązany do opuszczenia terytorium RP w terminie 30 dni od dnia, kiedy decyzja o odmowie udzielenia mu jednego z zezwoleń pobytowych albo jednej z form ochrony międzynarodowej stała się ostateczna.</p> <p>Wskazane jest jednak, żeby termin 30-dniowy w pełni skorelować z terminem do wniesienia skargi do sądu administracyjnego na takie rozstrzygnięcie, tj. przyjąć, że cudzoziemiec powinien opuścić Polskę w terminie 30 dni od dnia <u>doręczenia</u> mu decyzji ostatecznej. Zaznaczenia wymaga, że doręczenie jest czynnością procesową organu administracji publicznej, z którą przepisy postępowania administracyjnego wiążą skutki prawne, takie jak rozpoczęcie biegu terminów do dokonania niektórych czynności proceduralnych czy też związanie organu (skutecznie doręczoną) decyzją administracyjną. Instytucja doręczeń urzeczywistnia ponadto zasadę czynnego udziału stron w postępowaniu, bowiem</p>

		<p>umożliwia stronie zapoznanie się z czynnościami organu (Jaśkowska M., Wróbel A., <i>Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego</i>, LEX/el., 2013).</p> <p>Analogiczny przepis znajdujący się w art. 48 ust. 4 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP stanowi wprost, że „cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium RP w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej o odmowie nadania statusu uchodźcy (...)”.</p> <p>Pragniemy jednocześnie podkreślić, iż w toku konferencji uzgodnieniowej w MSW uzyskaliśmy zapewnienie projektodawcy, że przychyła się do takiego rozwiązania.</p>
<p><b><u>Brak regulacji w projekcie</u></b></p>	<p><b><u>Wprowadzenie dodatkowego przepisu do Rozdziału 2 Zobowiązanie cudzoziemca do powrotu (art. 300 – 348)</u></b></p> <p><b><u>Art. 332 a</u></b></p> <p><b><u>1. W przypadku wniesienia skargi do sądu administracyjnego na decyzję o zobowiązaniu do powrotu wraz z wnioskiem o wstrzymanie jej wykonania termin wykonania nakazu opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ulega przedłużeniu do dnia, w którym postanowienie w sprawie tego wniosku stało</u></b></p>	<p>W polskim systemie prawnym skarga do sądu administracyjnego – co do zasady – nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji.</p> <p>W przepisach istnieją jednak wyjątki od tej reguły. Należy w szczególności zwrócić uwagę na art. 72 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, który stanowi, że w przypadku wniesienia skargi do sądu administracyjnego na decyzję o wydaleniu wraz z wnioskiem o wstrzymanie</p>

się prawomocne.

**2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku, gdy decyzję o zobowiązaniu do powrotu wydano na podstawie art. 303 ust. 1 pkt 8.**

jej wykonania, termin wykonania nakazu opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ulega przedłużeniu do dnia, w którym postanowienie sądu w sprawie tego wniosku stało się prawomocne.

W sprawach związanych z wydalaniem cudzoziemca niebędącego obywatelem UE konieczne jest wprowadzenie analogicznego rozwiązania. Rozwiązanie takie zapewniłoby spójność systemu prawa. Co ważniejsze jednak, wykonanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu przed rozpatrzeniem jego sprawy przez sąd oznaczałoby, iż zostanie on faktycznie pozbawiony prawa do sądu, a sama ewentualnie udzielona mu później ochrona sądowa byłaby już tylko iluzoryczna.

Co prawda wraz ze skargą można złożyć do sądu administracyjnego wnioski o wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji, jednakże do faktycznego wydalania cudzoziemca przez Straż Graniczną mogłoby dojść jeszcze zanim sąd zdążyłby ustosunkować się do takiego wniosku (w praktyce trwa to średnio około pół roku). Obecnie takie przypadki mają miejsce.

Należy jednocześnie podkreślić, że relacje między cudzoziemcem będącym obywatelem UE a państwem jego pochodzenia mają zdecydowanie odmienny („bezpieczniejszy”) charakter niż relacje, np. między osobą uprzednio ubiegającą się w Polsce o ochronę



międzynarodową i państwem jej obywatelstwa, w którym mogłaby ona zostać poddana represjom. Stąd właśnie cudzoziemcy – obywatele państw trzecich szczególnie potrzebują zagwarantowania pełnego prawa do sądowej kontroli decyzji o zobowiązaniu ich do powrotu.

Należy również wskazać, że z dotychczasowej praktyki wynika, że w sprawach dotyczących skarg na decyzje odmowne w sprawie nadania statusu uchodźcy i o wydaleniu sądy z reguły wstrzymują wykonanie decyzji o wydaleniu m.in. z tego względu, że w przypadku wydalenia, ewentualna ochrona sądowa stanie się iluzoryczna.

Dotychczas HFPC i SIP kilkakrotnie zwracały uwagę na przypadki wydaleń obywaterek Kongo, obywateli Afganistanu czy Białorusi, którzy zostali pozbawieni możliwości złożenia skargi do sądu w związku z tym, że deportacja następowała nierzadko kilka dni po otrzymaniu decyzji organu administracji.

W odpowiedzi na wystąpienia Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przyznawało, że chociaż wydalenie odbyło się zgodnie z prawem, to w praktyce rzeczywiście możliwość złożenia skargi została ograniczona.

Nie ulega wątpliwości, że istniejące regulacje i obecna praktyka organów stanowią naruszenie prawa do sądu określonego w art. 45

Konstytucji RP oraz w art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Spójne orzecznictwo sądów administracyjnych wskazuje, że wydalenie cudzoziemca przed rozpoznaniem sprawy przez sąd pozbawia go prawa do sądu, jak również powoduje że ochrona udzielona przez sąd staje się iluzoryczna.

Potwierdza to także niedawne orzeczenie holenderskiego sądu, który wstrzymał przekazanie cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy do Polski z powodu niezapewnienia przez Polskę odpowiednich standardów w zakresie prawa do skutecznego środka odwoławczego. Sąd wyraźnie uznał, że skoro między złożeniem skargi a rozpatrzeniem jej przez sąd można cudzoziemca wydalić, nie można mówić o respektowaniu przez Polskę art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Następnie sąd podkreślił, że braki polskiej procedury uchodźczej stwarzają ryzyko, że Polska nie wypełni swych zobowiązań traktatowych dotyczących stosowania zasady *non-refoulement*.

Pragniemy zauważyć, że orzeczenie to może w praktyce doprowadzić do stwierdzenia naruszenia przez Polskę prawa UE i systemowego zawieszenia przez inne kraje przekazania cudzoziemców, które ma obecnie miejsce tylko w odniesieniu do Grecji.

		<p>Ponadto środek polegający na wstrzymaniu wykonania ostatecznej decyzji znany jest także przepisom innych ustaw: art. 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami – w przypadku wydania decyzji dotyczących wykonywania, ograniczania lub pozbawiania praw do nieruchomości.</p>
<p><b><u>Art. 329 ust. 2.</u></b></p> <p>Organ, który wydał decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, <b>na wniosek cudzoziemca</b>, dokonuje w języku zrozumiałym dla cudzoziemca ustnego lub pisemnego tłumaczenia podstawy prawnej decyzji, rozstrzygnięcia oraz pouczenia, czy i w jakim trybie służy odwołanie od decyzji.</p>	<p><b><u>Art. 329 ust. 2.</u></b></p> <p>Organ, który wydał decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, dokonuje w języku zrozumiałym dla cudzoziemca ustnego lub pisemnego tłumaczenia podstawy prawnej decyzji, rozstrzygnięcia oraz pouczenia, czy i w jakim trybie służy odwołanie od decyzji.</p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu rozwiązania, wedle której najważniejsze części decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu będą automatycznie tłumaczone na język zrozumiały dla cudzoziemca, nie zaś tylko na jego wniosek.</p> <p>Proponowana zmiana ma na celu zapewnienie cudzoziemcowi informacji, w zrozumiałym dla niego języku, o samej decyzji o zobowiązaniu do powrotu, jej podstawie prawnej i pouczeniu o możliwości odwołania.</p> <p>Co prawda regulacja taka jest zgodna z prawem UE (art. 12 ust. 2 Dyrektywy powrotowej), jednak budzi wątpliwości jej zgodność z art. 78 Konstytucji gwarantującym prawo do zaskarżenia decyzji wydanych w pierwszej instancji.</p> <p>W sytuacji, kiedy cudzoziemiec, ze względu na brak znajomości języka polskiego i niezłożenie wniosku o tłumaczenie decyzji, nie będzie znał treści decyzji oraz nie będzie w sposób dla niego zrozumiały pouczony o możliwości jej</p>

		<p>zaskarżenia, wówczas możliwość zaskarżenia decyzji wydanych w pierwszej instancji może okazać się iluzoryczna. Ponieważ termin na zaskarżenie decyzji rozpoczyna bieg od doręczenia decyzji, a nie jej tłumaczenia, wówczas może okazać się, że cudzoziemiec zostanie efektywnie pouczony o przysługujących mu prawach dopiero po upływie terminu na złożenie środka odwoławczego. Ponadto w większości wypadków cudzoziemcy nie znają wystarczająco swoich praw ani języka polskiego, co konieczne jest do złożenia wniosku o tłumaczenie, który musi być sporządzony w j. polskim. Przepis ten w obecnym brzmieniu będzie więc fasadowy.</p> <p>Należy także wskazać, że wspomniane części decyzji będą identyczne w każdej sprawie – tłumaczeniu nie będzie podlegała uzasadnienie decyzji – a zatem koszty poniesionego tłumaczenia będą minimalne.</p>
<p><b><u>Art. 332 ust. 1</u></b></p> <p>Decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu nie wykonuje się, gdy:</p> <p>1) wobec cudzoziemca toczy się postępowanie w sprawie nadania mu statusu uchodźcy lub</p> <p>2) wobec cudzoziemca toczy się postępowanie w sprawie udzielenia mu zgody na pobyt ze względów humanitarnych, zgody</p>	<p><b><u>Art. 332 ust. 1 – dodanie pkt 7 w brzmieniu</u></b></p> <p><b><u>7) wobec cudzoziemca orzeczono w Polsce środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju.</u></b></p>	<p>Proponowana zmiana polega na dodaniu kolejnej przesłanki nie wykonywania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu</p> <p>Art. 387 pkt 6 projektu stanowi, że decyzja o zobowiązaniu do powrotu wydana przez organ innego państwa UE nie podlega wykonaniu, jeżeli wobec cudzoziemca orzeczono w Polsce środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju.</p>

na pobyt tolerowany lub zezwolenia, o którym mowa w art. 177, art. 182 ust. 1, lub

3) cudzoziemcowi udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany lub zachodzą przesłanki do jej udzielenia, lub

4) cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:

a) wizy Schengen upoważniającej tylko do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o której mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23, lub

b) zezwolenia, o którym mowa w art. 182 ust. 1, lub

5) cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 171, lub

6) cudzoziemiec jest małżonkiem obywatela polskiego albo cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jego dalszy pobyt nie stanowi zagrożenia dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że celem zawarcia związku małżeńskiego lub jego istnienia jest obejście przepisów niniejszej ustawy.

Tym samym, należy uznać, że w celu wyeliminowania konfliktu rozstrzygnięć, jaki mógłby ewentualnie powstać na skutek wydania przez organ procesowy karny oraz organ administracji publicznej sprzecznych ze sobą rozstrzygnięć, które nie mogłyby być jednocześnie wykonane, zasadnym jest wypełnienie „luki prawnej”, jaką obecnie jest brak stosownej regulacji.

**Art. 359.**

W decyzji o udzieleniu cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany zobowiązuje się cudzoziemca do zgłaszania się w określonych odstępach czasu do organu Straży Granicznej wskazanego w decyzji oraz do informowania tego organu o każdej zmianie swojego miejsca zamieszkania.

**Skreślenie przepisu w całości**

Proponowana zmiana polega na skreśleniu przepisu obligatoryjnie nakładającego na cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany, rygorów, które w zasadzie nie różnią się od instytucji dozoru policyjnego.

Przepis ten ustanawia automatyczne ograniczenie wolności osób, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany. Należy stwierdzić, że przewiduje on ograniczenia podobne do tych, jakie stosuje się do osób, które są podejrzane o popełnienie przestępstwa czy wobec których wydano decyzję o zobowiązaniu do powrotu. Ograniczenia te projekt bezzasadnie nakłada na osoby, które przebywają na terytorium RP legalnie i nie są podejrzane o żadne przestępstwo.

Rozwiązanie to również może naruszać art. 2 Protokołu 4 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, wedle którego swoboda poruszania się i wyboru miejsca zamieszkania może być ograniczona tylko wówczas, gdy jest to konieczne i ze względu na bezpieczeństwo publiczne, utrzymanie porządku publicznego itd. Taki wniosek wynika z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (sprawa Napijalo przeciwko Chorwacji, wyrok z 13.11.2003 paragraf 68; sprawa Denizci i inni przeciwko Cyprowi, wyrok z 23.05.2001, paragraf 403-404; sprawa Bolat przeciwko Rosji, wyrok z 5.10.2006, paragraf 66). Niewątpliwie okoliczności uzasadniające wprowadzenie proponowanych ograniczeń,

powinny być badane w każdym indywidualnym przypadku, a nie obligatoryjnie dotyczyć całej kategorii cudzoziemców, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany.

Przepis ten również rodzi wątpliwości co do zgodności z art. 52 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.

Należy również zwrócić uwagę na konsekwencje, jakie miałyby ze sobą nieść niezastosowanie się do przedmiotowego nakazu – cofnięcie zgody na pobyt tolerowany (art. 354 pkt 4). Są one zbyt daleko idące w porównaniu do naruszenia przez cudzoziemca tego przepisu. W praktyce spowodować też mogą dalej idące problemy, bowiem będziemy mieli cudzoziemców, których nie można wydalić z terytorium RP, a którzy zarazem nie będą mieli żadnej podstawy pobytowej.

## UWAGI DO DZIAŁU IX ZATRZYMANIE CUDZOZIEMCA ORAZ STRZEŻONE OŚRODKI I ARESZTY DLA CUDZOZIEMCÓW

Brzmienie przepisu w projekcie	Proponowana zmiana	Uzasadnienie zmiany
<p><b><u>Art. 398 ust. 1 pkt 2, ust. 2 i ust. 3</u></b></p> <p><b>Art. 398 ust. 1</b> W przypadku zatrzymania małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki: (...) 2) Straż Graniczna – występuje do sądu właściwego ze względu na miejsce zatrzymania małoletniego z wnioskiem o umieszczenie go w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w strzeżonym ośrodku.</p> <p>2. Sąd, rozpatrując wniosek o umieszczenie w strzeżonym ośrodku małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, uwzględnia w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) stopień rozwoju fizycznego i psychicznego małoletniego cudzoziemca;</li> <li>2) cechy osobowości małoletniego cudzoziemca;</li> <li>3) okoliczności zatrzymania małoletniego cudzoziemca;</li> <li>4) warunki osobiste przemawiające za umieszczeniem małoletniego cudzoziemca w strzeżonym ośrodku.</li> </ol> <p>3. W strzeżonym ośrodku może być umieszczony małoletni cudzoziemiec przebywający na terytorium</p>	<p><b><u>Art. 398 ust. 1 pkt 2</u></b></p> <p>W przypadku zatrzymania małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki: (...) 2) Straż Graniczna – występuje do sądu właściwego ze względu na miejsce zatrzymania małoletniego z wnioskiem o umieszczenie go w placówce opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p><b><u>Skreślenie ust. 2</u></b></p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu rozwiązania, wedle którego małoletni cudzoziemcy przebywający w Polsce (zarówno bez opieki jak i z rodzinami) nie będą umieszczani w strzeżonym ośrodku.</p> <p>Niewątpliwie rozwiązanie pozwalające na pozbawienie wolności małoletnich jest wysoce krzywdzące. Warunki panujące w ośrodkach strzeżonych mają charakter więzienny (kratki w oknach, obecność umundurowanych strażników, brak możliwości opuszczania terenu ośrodka itp.) i jako takie nie są przystosowane do potrzeb dzieci. Pozbawienie wolności dzieci samo w sobie powoduje takie choroby psychiczne jak depresja czy zespół stresu pourazowego (PTSD). Zgodnie z badaniem przeprowadzonym w 2010 r. w Wielkiej Brytanii pozbawienie dzieci wolności powoduje również takie zaburzenia jak lęk separacyjny, koszmary nocne czy zaburzenia funkcji poznawczych (Jon Burnett, Judith Carter, Jon Evershed, Maya Bell Kohli, Claire Powell, and Gervase de Wilde. ‘State Sponsored Cruelty’. Children in immigration detention dostępny na: <a href="http://www.medicaljustice.org.uk/images/stories/reports/sscfullreport.pdf">http://www.medicaljustice.org.uk/images/stories/reports/sscfullreport.pdf</a>). Zatem negatywny wpływ pozbawienia wolności detencji na zdrowie fizyczne i psychiczne wszystkich</p>



<p>Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, który ukończył 15. rok życia. (...)</p> <p>3. W strzeżonym ośrodku może być umieszczony małoletni cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, który ukończył 15. rok życia.</p>	<p><b><u>Art. 398 ust. 3</u></b> <b><u>W strzeżonym ośrodku nie umieszcza się małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki oraz rodzin z małoletnimi. W stosunku do rodzin z małoletnimi można zastosować środki wymienione w art. 399 ust. 3.</u></b></p>	<p>dzieci jest oczywisty.</p> <p>Ponadto wedle badań organizacji pozarządowych i raportu kontrolnego przygotowanego przez MSW w stosunku do małoletnich umieszczonych w strzeżonych ośrodkach nie jest realizowany obowiązek szkolny.</p> <p>Jednocześnie korzyści wynikające z wprowadzenia proponowanego rozwiązania powinny równoważyć jego wpływ na działania związane z kontrolą nielegalnej migracji.</p> <p>Co prawda przepis art. 398 ust. 3 projektu ustawy wprowadza zakaz umieszczania w ośrodku strzeżonym małoletnich cudzoziemców, którzy nie ukończyli 15 roku życia i przebywają w Polsce bez opieki. Jest to jednak uregulowanie, które dotyczyłoby w praktyce jedynie 2-3 cudzoziemców rocznie, bowiem większość z małoletnich przebywających w strzeżonych ośrodkach to małoletni z rodzinami oraz małoletni bez opieki, ale w wieku powyżej 15. roku życia. W 2012 r. w strzeżonych ośrodkach przebywało 95 dzieci z rodzinami oraz 16 małoletnich bez opieki.</p> <p>Wprowadzenie całkowitego zakazu umieszczania małoletnich w strzeżonych ośrodkach postuluje także Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka.</p>
--	--	---

		<p>Zgodnie z rekomendacjami Komitetu Praw Dziecka ONZ z 2012 r. dzieci nie powinny być karane ze względu na status swoich rodziców. Pozbawienie dzieci wolności ze względu na status migracyjny ich lub ich rodziców stanowi naruszenie praw dziecka i zawsze jest sprzeczne z zasadą dobra dziecka. W związku z tym Państwa powinny szybko i całkowicie zakończyć pozbawianie dzieci wolności w związku z ich statusem migracyjnym (The Rights of All Children in the Context of International Migration <a href="http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/discussion2012/ReportDGDChildrenAndMigration2012.pdf">http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/discussion2012/ReportDGDChildrenAndMigration2012.pdf</a>).</p>
<p><b><u>Art. 398 ust. 1 pkt 2 , ust. 2, ust. 3</u></b> <i>(propozycja alternatywna w stosunku do poprzedzającej)</i></p> <p>Art. 398 ust. 1 W przypadku zatrzymania małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki: (...) 2) Straż Graniczna – występuje do sądu właściwego ze względu na miejsce zatrzymania małoletniego z wnioskiem o umieszczenie go w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w strzeżonym ośrodku.</p> <p>ust. 2. Sąd, rozpatrując wniosek o</p>	<p><b><u>Art. 398 ust. 1 pkt 2</u></b></p> <p>W przypadku zatrzymania małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki: (...) 2) Straż Graniczna – występuje do sądu właściwego ze względu na miejsce zatrzymania małoletniego z wnioskiem o umieszczenie go w placówce opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p><b><u>Skreślenie ust. 2</u></b></p>	<p>Na wypadek nie uwzględnienia propozycji nie umieszczania w strzeżonym ośrodku wszystkich małoletnich, proponujemy wprowadzenie rozwiązania, wedle którego w strzeżonym ośrodku nie będzie się umieszczać małoletnich bez opieki, niezależnie od ich wieku.</p> <p>Należy podkreślić, że analogiczny przepis znajduje się w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony (art. 88 ust. 2). Złożenie przez małoletniego bez opieki przebywającego w strzeżonym ośrodku wniosku o nadanie mu statusu uchodźcy powoduje jego zwolnienie i umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Takie rozwiązanie nie powoduje w praktyce</p>

<p>umieszczenie w strzeżonym ośrodku małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, uwzględnia w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) stopień rozwoju fizycznego i psychicznego małoletniego cudzoziemca;</li> <li>2) cechy osobowości małoletniego cudzoziemca;</li> <li>3) okoliczności zatrzymania małoletniego cudzoziemca;</li> <li>4) warunki osobiste przemawiające za umieszczeniem małoletniego cudzoziemca w strzeżonym ośrodku.</li> </ol> <p>ust. 3. W strzeżonym ośrodku może być umieszczony małoletni cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, który ukończył 15. rok życia.</p> <p>(...)</p> <p>3. W strzeżonym ośrodku może być umieszczony małoletni cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, który ukończył 15. rok życia.</p>	<p><b><u>3. W strzeżonym ośrodku nie umieszcza się małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki.</u></b></p>	<p>problemów. Brak jest powodów, dla których należałoby różnicować sytuację małoletnich cudzoziemców w zależności od tego, czy złożą oni wniosek o nadanie statusu uchodźcy, czy też tego nie uczynią.</p>
<p><b><u>Art. 398 ust. 2</u></b> <i>(propozycja alternatywna w stosunku do zmian poprzedzających)</i></p> <p>Sąd, rozpatrując wniosek o umieszczenie w strzeżonym ośrodku małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki,</p>	<p><b><u>Art. 398 ust. 2</u></b></p> <p>Sąd, rozpatrując wniosek o umieszczenie w strzeżonym ośrodku małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, <b><u>rozważa każdorazowo czy będzie to odpowiadało dobru dziecka,</u></b> uwzględniając w</p>	<p>Niniejsza zmiana stanowi propozycję na wypadek nieuwzględnienia powyższych dwu propozycji nieumieszczenia małoletnich w strzeżonym ośrodku.</p> <p>Proponowana zmiana polega na zmianie art. 398 ust. 2 w ten sposób, że w przypadku podejmowania decyzji w sprawie</p>

<p>uwzględnia w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) stopień rozwoju fizycznego i psychicznego małoletniego cudzoziemca;</li> <li>2) cechy osobowości małoletniego cudzoziemca;</li> <li>3) okoliczności zatrzymania małoletniego cudzoziemca;</li> <li>4) warunki osobiste przemawiające za umieszczeniem małoletniego cudzoziemca w strzeżonym ośrodku.</li> </ol>	<p>szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) stopień rozwoju fizycznego i psychicznego małoletniego cudzoziemca;</li> <li>2) cechy osobowości małoletniego cudzoziemca;</li> <li>3) okoliczności zatrzymania małoletniego cudzoziemca;</li> <li>4) warunki osobiste przemawiające za umieszczeniem <b>albo nieumieszczeniem</b> małoletniego cudzoziemca w strzeżonym ośrodku.</li> </ol>	<p>umieszczenia w strzeżonym ośrodku małoletnich cudzoziemców (zarówno przebywających w Polsce bez opieki, jak i tych przebywających tu z rodziną), sąd miałby obowiązek z urzędu kierować się dyrektywą dobra dziecka i jego najlepszym interesem.</p> <p>Takie zobowiązanie nakłada na Polskę Konwencja o prawach dziecka. Zgodnie z jej postanowieniami w przypadku podejmowania przez jakichkolwiek rozstrzygnięć odnośnie małoletniego organy władzy publicznej powinny kierować się przede wszystkim dobrem dziecka, która to zasada powinna mieć pierwszeństwo przed wszystkim innymi celami. Obowiązek taki nakładają na organy także przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, które stanowią, że każde rozstrzygnięcie wobec dziecka, podejmowane przez sąd, musi przede wszystkim mieć na uwadze dobro dziecka (np. art. 109 kro).</p> <p>Niewątpliwie celowe jest powtórzenie tej zasady także przy przepisach dotyczących detencji dzieci.</p>
<p><b><u>Art. 399 ust. 4.</u></b></p> <p>Postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 3, wydaje organ Straży Granicznej, który stwierdził okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1, lub wydał decyzję, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lub 3.</p>	<p><b><u>Art. 399 ust. 4</u></b></p> <p>Postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 3, wydaje organ Straży Granicznej, który stwierdził okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1, lub wydał decyzję, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lub 3.</p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu możliwości zaskarżenia postanowienia Straży Granicznej o zastosowaniu środków alternatywnych w stosunku do umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku.</p> <p>Środki alternatywne wymienione w projekcie</p>

<p><b>Na postanowienie nie przysługuje zażalenie.</b></p>	<p><b><u>Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu.</u></b></p>	<p>ustawy (m.in. regularne zgłaszanie się do organu Straży Granicznej czy zabezpieczenie pieniężne) również stanowią dolegliwość dla cudzoziemca. Nie można także wykluczyć sytuacji, że zostaną one zastosowane niezgodnie z przepisami ustawy (np. ustalenie zabezpieczenia pieniężnego w wysokości wyższej niż określona w ust. 3 pkt 2).</p> <p>Należy też stwierdzić, że możliwość składania zażaleń na postanowienia o zastosowaniu środka zabezpieczające przewidziana jest nawet w przepisach Kodeksu postępowania karnego (art. 252).</p> <p>Brak możliwości składania zażaleń na te postanowienia budzi wątpliwości co do zgodności projektowanego rozwiązania z art. 78 Konstytucji RP, wedle którego każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji.</p> <p>Propozycja obejmuje wyraźne wskazanie o przysługującym prawie do zażalenia, co spowodowałoby, że zastosowanie znalazłaby zasada zaskarżalności takich postanowień.</p>
<p><b><u>Art. 401.</u></b> Postanowienia o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub o zastosowaniu wobec niego aresztu dla cudzoziemców nie wydaje się, jeżeli:</p>	<p><b><u>Art. 401 (dodanie pkt 3).</u></b> Postanowienia o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub o zastosowaniu wobec niego aresztu dla cudzoziemców nie wydaje się, jeżeli:</p>	<p>Proponowana zmiana polega na dodaniu kolejnej przesłanki niewydawania postanowienia o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku, tj. okoliczności, iż możliwym jest zastosowanie wobec cudzoziemca jednego ze środków</p>

<p>1) mogłoby to spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia cudzoziemca;</p> <p>2) stan psychofizyczny cudzoziemca może uzasadniać domniemanie, że cudzoziemiec był poddany przemocy.</p>	<p>1) mogłoby to spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia cudzoziemca lub jest on niepełnosprawny</p> <p>2) stan psychofizyczny cudzoziemca może uzasadniać domniemanie, że cudzoziemiec był poddany przemocy;</p> <p>3) <b><u>możliwe jest zastosowanie wobec cudzoziemca środków, o których mowa w art. 399 ust. 3.</u></b></p>	<p>wolnościowych zabezpieczających prawidłowy tok postępowania o zobowiązaniu do powrotu albo wykonanie decyzji powrotowej.</p> <p>Tego rodzaju zmiana pozwoli będzie w naszej ocenie najlepiej wyrażać postulowany przez nas i zaakceptowany przez rząd prymat środków alternatywnych wobec detencji</p> <p>Zasada taka zawarta jest w art. 15 ust. 1 tzw. dyrektywy powrotowej („O ile w danej sprawie nie mogą zostać zastosowane wystarczające lecz mniej represyjne środki, państwa członkowskie mogą umieścić w ośrodku detencyjnym obywatela państwa trzeciego podlegającego procedurze powrotu...”). Niewprowadzenie takiej zmiany może spowodować, że nowa ustawa w tym zakresie w sposób niewłaściwy wdroży przepisy Dyrektywy powrotowej.</p> <p>Podobna do proponowanej zasada zawarta jest w art. 257 § 1 kodeksu postępowania karnego, wedle którego tymczasowego aresztowania nie stosuje się, jeżeli wystarczający jest inny środek zapobiegawczy.</p> <p>Niewątpliwie stosowanie środków alternatywnych jest znacznie tańsze. Według badań przeprowadzonych w 2012 r. w Wielkiej Brytanii jeden dzień pozbawienia wolności cudzoziemca kosztował 110 funtów, natomiast środek alternatywny polegający zapewnieniu</p>
---	---	--

		<p>im miejsca zamieszkania i środków do życia – 12.66 funta (Kevin Marsh, Meena Venkatachalam, Kunal Samanta. An economic analysis of alternatives to long-term detention. Final Report.  <a href="http://detentionaction.org.uk/wordpress/wp-content/uploads/2011/10/Matrix-Detention-Action-Economic-Analysis-0912.pdf">http://detentionaction.org.uk/wordpress/wp-content/uploads/2011/10/Matrix-Detention-Action-Economic-Analysis-0912.pdf</a>).</p>
<p><b><u>Art. 402 ust. 5.</u></b></p> <p>Sąd wydaje postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w art. 399 ust. 3, na które nie przysługuje zażalenie.</p>	<p><b><u>Art. 402 ust. 5</u></b></p> <p>Sąd wydaje postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w art. 399 ust. 3, na które <b><u>przysługuje</u></b> zażalenie.</p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu możliwości zaskarżenia postanowienia sądu o zastosowaniu środków alternatywnych w stosunku do umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku (analogicznie do proponowanej przez nas zmiany w art. 399 ust. 4).</p> <p>Środki alternatywne wymienione w projekcie ustawy (m.in. regularne zgłaszanie się do organu Straży Granicznej czy zabezpieczenie pieniężne) również stanowią dolegliwość dla cudzoziemca, jak również nie można wykluczyć sytuacji, że zostaną one zastosowane niezgodnie z przepisami ustawy (np. ustalenie zabezpieczenia pieniężnego w wysokości wyższej niż określona w ust. 3 pkt 2).</p> <p>Należy też stwierdzić, że możliwość składania zażaleń na postanowienia o zastosowaniu środka zabezpieczające przewidziana jest w przepisach Kodeksu postępowania karnego (art. 252).</p>

		<p>Brak możliwości składania zażaleń na te postanowienia budzi wątpliwości co do zgodności projektowanego rozwiązania z art. 78 Konstytucji RP, wedle którego każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji oraz z art. 176 Konstytucji, zgodnie z którymi postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.</p> <p>Propozycja obejmuje wyraźne wskazanie o przysługującym prawie do zażalenia, co spowodowałoby, że zastosowanie znalazłaby zasada zaskarżalności takich postanowień poprzez odpowiednie stosowanie przepisów art. 252 § 1 i 459 § 2 kpk, mówiących o możliwości składania zażalenia na tego rodzaju postanowienia.</p>
<p><b>Art. 404 ust. 4</b> Do 12-miesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 3, nie wlicza się okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców w związku ze złożonym przez niego wnioskiem o nadanie statusu uchodźcy.</p>	<p><b>Skreślenie ust. 4 art. 404</b></p>	<p>Proponowana zmiana dotyczy utrzymania obecnie obowiązującego maksymalnego okresu 12 miesięcznego pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku (art. 106 ust. 2 ustawy o cudzoziemcach).</p> <p>Przepis projektu zwiększa maksymalny okres detencji cudzoziemców w sumie do 18 miesięcy.</p> <p>Rozwiązanie to stoi w wyraźnej sprzeczności z deklaracjami o tym, iż projekt ustawy ma ułatwiać sytuację cudzoziemców w Polsce.</p>



		<p>Ponadto wyraźnie pogarsza sytuację cudzoziemców przebywających w Polsce bez dokumentów.</p> <p>Należy wskazać, że w żaden sposób nie została uzasadniona potrzeba przedłużania tego okresu w stosunku do przepisów obecnie obowiązujących. Z doświadczenia stosowania obecnych przepisów nie wynika też, aby istniała potrzeba przedłużania tego okresu.</p> <p>Wprowadzenie tego przepisu spowoduje także zwiększenie obciążenia finansowego budżetu państwa w postaci obowiązku dłuższego przetrzymywania cudzoziemców w detencji. Tymczasem zgodnie z uzasadnieniem, projekt ustawy miał nie powodować dodatkowego obciążenia budżetu państwa.</p>
<p><b><u>Art. 407. ust. 1., ust. 2, ust. 3 i ust. 4</u></b></p> <p>1. Postanowienie o zwolnieniu cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców wydaje niezwłocznie:</p> <p>1) z urzędu lub na wniosek cudzoziemca organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, w przypadku:</p> <p>a) ustania przyczyn uzasadniających stosowanie tych środków lub</p> <p>b) stwierdzenia, że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 401, lub</p>	<p><b><u>Art. 407</u></b></p> <p>1. Postanowienie o zwolnieniu cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców wydaje niezwłocznie:</p> <p>1) z urzędu organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, w przypadku:</p> <p>a) ustania przyczyn uzasadniających stosowanie tych środków lub</p> <p><b><u>b) braku rozsądnych perspektyw na powrót cudzoziemca z przyczyn prawnych i faktycznych,</u></b></p> <p>c) stwierdzenia, że zachodzą okoliczności, o</p>	<p>Propozycja dotyczy trybu zaskarżania postanowienia w sprawie wniosku o zwolnienie cudzoziemca z detencji oraz dodania kolejnej podstawy do wydania postanowienia o zwolnieniu cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka.</p> <p>Stosownie do art. 407 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy wniosek cudzoziemca o zwolnienie z ośrodka strzeżonego miałby być rozpatrywany nie – jak w obecnym stanie prawnym – przez niezawisły sąd, lecz przez organ Straży Granicznej. Jednocześnie zażalenie na postanowienie o odmowie zwolnienia</p>

<p>c) stwierdzenia okoliczności innych niż określone w art. 401, uniemożliwiających stosowanie tych środków, lub</p> <p>d) wydania cudzoziemcowi zaświadczenia, o którym mowa w art. 171, lub gdy toczy się postępowanie w sprawie udzielenia mu zezwolenia, o którym mowa w art. 177, lub</p> <p>e) zastosowania wobec cudzoziemca tymczasowego aresztowania albo innego środka prawnego skutkującego pozbawieniem wolności;</p> <p>2) z urzędu sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce położenia strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców w przypadku, o którym mowa w art. 426 ust. 4.</p>	<p>których mowa w art. 401, lub</p> <p>d) stwierdzenia okoliczności innych niż określone w art. 401, uniemożliwiających stosowanie tych środków, lub</p> <p>e) wydania cudzoziemcowi zaświadczenia, o którym mowa w art. 171, lub gdy toczy się postępowanie w sprawie udzielenia mu zezwolenia, o którym mowa w art. 177, lub</p> <p>f) zastosowania wobec cudzoziemca tymczasowego aresztowania albo innego środka prawnego skutkującego pozbawieniem wolności;</p> <p>2) z urzędu sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce położenia strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców w przypadku, o którym mowa w art. 426 ust. 4, <b>lub na wniosek cudzoziemca</b> w przypadkach wymienionych w pkt 1.</p> <p><b>Skreślenie ust. 2</b></p>	<p>przysługiwałoby jedynie w sytuacji, gdy upłynęły 3 miesiące od dnia, w którym rozstrzygano kwestię umieszczenia albo przedłużenia pobytu cudzoziemca w ośrodku.</p> <p>Takie rozwiązanie oznaczałoby jednak w istocie pozbawienie cudzoziemca prawa do sądowej kontroli dalszego utrzymywania jego pobytu w ośrodku detencyjnym i byłoby tym samym niezgodne z art. 15 ust. 3 tzw. dyrektywy powrotowej. Z uwagi bowiem na fakt, że pobyt w ośrodku detencyjnym nigdy nie mógłby być orzeczony na okres dłuższy niż 3 miesiące – cudzoziemiec nigdy nie mógłby wnieść zażalenia na negatywne postanowienie wydane w jego sprawie przez Straż Graniczną.</p>
<p>2. Na postanowienie organu Straży Granicznej o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców przysługuje zażalenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie wnosi się do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, za pośrednictwem organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców.</p>	<p><b><u>2. Sąd rejonowy, który wydał postanowienie o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu okręgowego. Sąd okręgowy rozpoznaje zażalenie w terminie 7 dni. (...)</u></b></p>	<p>Należałoby zatem pozostawić organowi Straży Granicznej prawo do samodzielnego wydawania („z urzędu”) postanowienia o zwolnieniu cudzoziemca z ośrodka strzeżonego przy jednoczesnym przyjęciu, że wniosek cudzoziemca o zwolnienie zawsze powinien być rozpoznawany przez sąd rejonowy, zażalenie zaś na negatywne rozstrzygnięcie tegoż sądu – przez sąd okręgowy.</p> <p>Ponadto ww. tryb zaskarżania postanowień o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie cudzoziemca zawarty w ust. 3 wydaje się być niezgodny z Europejską Konwencją Praw Człowieka w ten sposób, że jest nieskuteczny. Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoim</p>

3. Zażalenie, o którym mowa w ust. 2, przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub zastosowania wobec niego aresztu dla cudzoziemców, przedłużenia okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców lub zwolnienia cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców.

4. Organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego. Sąd rozpoznaje zażalenie w terminie 7 dni.

(...)

orzecznictwie stwierdzał, że w sytuacji, kiedy państwo zdecyduje się na przyznanie silniejszej ochrony osobom pozbawionym wolności, na przykład poprzez wprowadzenie dwuinstancyjnego postępowania w sprawach dotyczących oceny legalności pozbawienia wolności, musi ono co do zasady przyznać te same gwarancje proceduralne w instancji odwoławczej, co w pierwszej instancji (wyrok w sprawie Stephens przeciwko Malcie (nr 1) z dnia 21 kwietnia 2009 r, paragraf 95).

Jeśli państwo decyduje się na wprowadzenie możliwości złożenia przez cudzoziemca wniosku do Straży Granicznej o zwolnienie ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców oraz możliwość zaskarżenia negatywnej decyzji organu do sądu, kontrola ta musi być efektywna i realna. Władza ustawodawcza nie może konstruować norm prawnych w sposób pozbawiający realnej możliwości zrealizowania przez cudzoziemca przyznanych prawem uprawnień, to jest wniesienia skutecznego zażalenia od postanowienia Straży Granicznej o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców. Takie działanie narusza art. 5 EKPC.

Kolejna proponowana zmiana do tego przepisu zmiana polega na dodaniu jeszcze jednej przesłanki wydania postanowienia o zwolnieniu cudzoziemca, tj. braku rozsądnych

perspektyw na powrót cudzoziemca do kraju pochodzenia (np. z powodu odmowy wydania dokumentu podróży przez placówkę dyplomatyczną jego kraju pochodzenia).

Brak jest jednak przepisu, który wprost nakazywałby zwolnienie cudzoziemca w sytuacji, kiedy brak jest realnych perspektyw na wykonanie decyzji o zobowiązaniu do powrotu (np. gdy konsulát kraju pochodzenia cudzoziemca nie potwierdza jego tożsamości i nie wydaje mu dokumentu podróży, a jednocześnie doświadczenie wskazuje, że w przeszłości ambasada także odmawiała dokonania takich czynności). Z doświadczenia wynika, że zdarzają się przypadki, gdy cudzoziemcy pochodzący z krajów, których konsulaty nie reagują na wnioski Straży Granicznej o potwierdzenie tożsamości i nie wydają swoim obywatelom paszportów, pozostają w strzeżonych ośrodkach przez maksymalny dopuszczalny okres, tj. 12 miesięcy.

Wprowadzenie proponowanego uregulowania odpowiadałoby wprost przepisowi art. 15 ust. 4 dyrektywy powrotowej: „przesłanki zastosowania środka detencyjnego ustają, a dana osoba zostaje bezzwłocznie zwolniona, jeśli okaże się, że nie ma już rozsądnych perspektyw jej wydalenia (...)”. Należy podkreślić, że jest to osobna przesłanka, inna niż ustanie przyczyn uzasadniających

		<p>stosowanie detencji.</p> <p>Co prawda w polskim prawie istnieje instytucja pobytu tolerowanego, przyznawanego w sytuacji, gdy wydalenie jest niewykonalne (art. 97 ust. 1 pkt 2 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony), jednak praktyka organizacji pozarządowych wskazuje, że zazwyczaj w sytuacji braku możliwości wydalenia cudzoziemcy przebywają w strzeżonych ośrodkach maksymalny okres 12 miesięcy i dopiero później, po zwolnieniu, ubiegają się o pobyt tolerowany. Taka sytuacja również rodzi wątpliwości pod względem jej zgodności z EKPC. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału w Strasburgu pozbawienie wolności cudzoziemca w powinno być ściśle związane z celem, któremu ono służy, i nie powinno trwać dłużej niż jest to konieczne dla realizacji tego celu, tj. zapobieżenia nielegalnemu wjazdowi (wyrok w sprawie Saadi przeciwko Wielkiej Brytanii z dnia 29 stycznia 2008, paragraf 74). W związku z tym, gdy brak jest perspektyw na wydalenie cudzoziemca, jego detencja stanowi arbitralne pozbawienie wolności, a zatem naruszenie art. 5 EKPC.</p>
<p><b><u>Art. 407. ust. 1 i ust. 3</u></b></p> <p><i>Propozycja alternatywna w stosunku do powyższej</i></p> <p>Postanowienie o zwolnieniu cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla</p>	<p><b><u>Art. 407. 1.</u></b></p> <p>Postanowienie o zwolnieniu cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców wydaje niezwłocznie:</p> <p>1) z urzędu lub na wniosek cudzoziemca</p>	<p>Niniejsza propozycja alternatywna polega na skróceniu z 3 do 1 miesiąca okresu, w którym cudzoziemcowi przysługuje zażalenie do sądu na postanowienie organu Straży Granicznej o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z</p>

<p>cudzoziemców wydaje niezwłocznie:</p> <p>1) z urzędu lub na wniosek cudzoziemca organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, w przypadku:</p> <p>a) ustania przyczyn uzasadniających stosowanie tych środków lub</p> <p>b) stwierdzenia, że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 401, lub</p> <p>c) stwierdzenia okoliczności innych niż określone w art. 401, uniemożliwiających stosowanie tych środków, lub</p> <p>d) wydania cudzoziemcowi zaświadczenia, o którym mowa w art. 171, lub gdy toczy się postępowanie w sprawie udzielenia mu zezwolenia, o którym mowa w art. 177, lub</p> <p>e) zastosowania wobec cudzoziemca tymczasowego aresztowania albo innego środka prawnego skutkującego pozbawieniem wolności;</p> <p>2) z urzędu sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce położenia strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców w przypadku, o którym mowa w art. 426 ust. 4.</p> <p>2. Na postanowienie organu Straży Granicznej o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców</p>	<p>organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, w przypadku:</p> <p>a) ustania przyczyn uzasadniających stosowanie tych środków lub</p> <p><b><u>b) braku rozsądnych perspektyw na powrót cudzoziemca z przyczyn prawnych i faktycznych,</u></b></p> <p>c) stwierdzenia, że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 401, lub</p> <p>d) stwierdzenia okoliczności innych niż określone w art. 401, uniemożliwiających stosowanie tych środków, lub</p> <p>e) wydania cudzoziemcowi zaświadczenia, o którym mowa w art. 171, lub gdy toczy się postępowanie w sprawie udzielenia mu zezwolenia, o którym mowa w art. 177, lub</p> <p>f) zastosowania wobec cudzoziemca tymczasowego aresztowania albo innego środka prawnego skutkującego pozbawieniem wolności;</p> <p>2) z urzędu sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce położenia strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców w przypadku, o którym mowa w art. 426 ust. 4.</p> <p>2. Na postanowienie organu Straży Granicznej o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie cudzoziemca ze strzeżonego</p>	<p>aresztu dla cudzoziemców.</p> <p>Niniejsza propozycja polega również na dodaniu jeszcze jednej przesłanki wydania postanowienia o zwolnieniu cudzoziemca tj. braku rozsądnych perspektyw na powrót cudzoziemca.</p> <p>Argumentacja do powyższych zmian zawarta jest w propozycji poprzedzającej.</p>
--	--	--

<p>przysługuje zażalenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie wnosi się do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, za pośrednictwem organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców.</p> <p>3.Zażalenie, o którym mowa w ust. 2, przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub zastosowania wobec niego aresztu dla cudzoziemców, przedłużenia okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców lub zwolnienia cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców.</p> <p>4.Organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego. Sąd rozpoznaje zażalenie w terminie 7 dni.</p>	<p>ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców przysługuje zażalenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie wnosi się do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, za pośrednictwem organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców.</p> <p>3.Zażalenie, o którym mowa w ust. 2, przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie <b>co najmniej 1 miesiąca</b> od dnia wydania postanowienia w przedmiocie umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub zastosowania wobec niego aresztu dla cudzoziemców, przedłużenia okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców lub zwolnienia cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców.</p> <p>4.Organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego. Sąd rozpoznaje zażalenie w terminie 7 dni.</p>	
<p><b>Art. 408. ust. 1.</b></p> <p>Cudzoziemcowi przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie oraz zadośćuczynienie w przypadku niesłusznego umieszczenia go w strzeżonym ośrodku lub zastosowania wobec niego aresztu dla cudzoziemców.</p>	<p><b>Art. 408. 1.</b></p> <p>Cudzoziemcowi przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie oraz zadośćuczynienie w przypadku niesłusznego <b>zatrzymania</b>, umieszczenia go w strzeżonym ośrodku lub zastosowania wobec niego aresztu dla cudzoziemców.</p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu możliwości składania wniosku o odszkodowanie oraz zadośćuczynienia także w przypadku niesłusznego zatrzymania cudzoziemca, a nie tylko w przypadku niesłusznego umieszczenia go w strzeżonym ośrodku lub zastosowania wobec niego aresztu dla cudzoziemców. Analogiczne uprawnienie</p>

		przewidziane jest w przepisach kodeksu postępowania karnego (art. 552 i nast.), gdzie mowa o odszkodowaniu za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie, ale również – za niesłuszne zatrzymanie.
--	--	--



## UWAGI DO DZIAŁ XIII PRZEPISY ZMIENIAJĄCE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

<p><b><u>Art. 484. pkt 20)</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2012 r. poz. 680) wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>(...)</p> <p>20) po art. 88 dodaje się art. 88a i art. 88b w brzmieniu:</p> <p>Art. 88b.</p> <p>(...)</p> <p>2. Sąd, rozpatrując wniosek o umieszczenie wnioskodawcy lub osoby, w której imieniu wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku, ocenia możliwość zastosowania środków, o których mowa w art. 88a ust. 1.</p> <p>3. Sąd wydaje postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w art. 88a ust. 1, na które nie przysługuje zażalenie.”;</p>	<p><b><u>Art. 484 pkt 20)</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2012 r. poz. 680) wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>(...)</p> <p>20) po art. 88 dodaje się art. 88a i art. 88b w brzmieniu:</p> <p>Art. 88b.</p> <p>(...)</p> <p><b><u>2. Wnioskodawcy lub osoby, w której imieniu wnioskodawca występuje, nie umieszcza się w strzeżonym ośrodku, jeśli wystarczające jest zastosowanie środków, o których mowa w art. w art. 88a ust. 1.</u></b></p> <p>3. Sąd wydaje postanowienie o zastosowaniu środków, o których mowa w art. 88a ust. 1, <b><u>na które przysługuje zażalenie.”;</u></b></p>	<p>Proponowana zmiana polega na wprowadzeniu możliwości zaskarżenia postanowienia o zastosowaniu środków alternatywnych stosowanych wobec osób ubiegających się o nadanie im statusu uchodźcy oraz na wprowadzeniu wyraźnej zasady, wedle której umieszczenie cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy w strzeżonym ośrodku jest stosowane tylko wówczas, gdy środki alternatywne (wolnościowe) nie będą mogły być zastosowane.</p> <p>Brak możliwości składania zażaleń na te postanowienia budzi wątpliwości co do zgodności projektowanego rozwiązania z art. 78 Konstytucji RP wedle którego każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji oraz z art. 176 Konstytucji, zgodnie z którymi postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.</p> <p>Zmiany te są też spójne z proponowanymi przez nas zmianami w art. 299-402 projektu.</p>
<p><b><u>Art. 485. pkt 1)</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr135, poz. 1268, z późn. zm.) w art. 2:</p> <p>1) pkt 2 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„2) cudzoziemcom zamieszkującym i</p>	<p><b><u>Art. 485. pkt 1)</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 27 czerwca 2003r . o rencie socjalnej (Dz.U. Nr135, poz. 1268, z późn. zm.) w art. 2:</p> <p>1) pkt 2 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„2) cudzoziemcom zamieszkującym i</p>	<p>Proponowana zmiana polega na przyznaniu cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, prawa do renty socjalnej na takich samych zasadach, jak m.in. cudzoziemcom, którym nadano status uchodźcy czy udzielono ochrony</p>

<p>przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 127 lub art. 187 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach (Dz.U. poz. ...), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,”;</p>	<p>przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 127 lub art. 187 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach (Dz.U. poz. ...), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej, <b><u>lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych</u></b>”;</p>	<p>uzupełniającej.</p> <p>Biorąc pod uwagę, że zawarte w projekcie ograniczenia do korzystania z pomocy społecznej dotyczą cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest nieograniczony czasowo, należałoby znieść ww. ograniczenia i przyznać im możliwość ubiegania się o rentę socjalną w takim samym zakresie, jak pozostałym grupom cudzoziemców, których pobyt jest czasowo nieograniczony i oparty o przesłankę ochronną.</p> <p>Wprowadzenie tego prawa nie powinno spowodować znacznego obciążenia dla budżetu państwa, biorąc pod uwagę wyjątkowość przyznawania renty socjalnej oraz niewielką liczbę osób, którym może w praktyce zostać przyznana ochrona ze względów humanitarnych.</p>
<p><b><u>Art. 486 pkt 1)</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.) w art. 1 w ust. 2 w pkt 2:</p> <p>1) lit. c otrzymuje brzmienie: „c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy</p>	<p><b><u>Art. 486 pkt 1)</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.) w art. 1 w ust. 2 w pkt 2:</p> <p>1) lit. c otrzymuje brzmienie: „c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy</p>	<p>Proponowana zmiana polega na przyznaniu cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, prawa do świadczeń rodzinnych na takich samych zasadach, jak m.in. cudzoziemcom, którym nadano status uchodźcy czy udzielono ochrony uzupełniającej.</p> <p>Biorąc pod uwagę, że zawarte w projekcie ograniczenia do korzystania z pomocy społecznej dotyczą cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest nieograniczony</p>

<p>udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art.127 lub art. 187 ust.1 pkt3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach (Dz.U. poz. ...), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;”;</p>	<p>udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art.127 lub art. 187 ust.1 pkt3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach (Dz.U. poz. ...), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy ochrony uzupełniającej <b><u>lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych</u></b>, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;”;</p>	<p>czasowo, należałoby znieść ww. ograniczenia i przyznać im możliwość ubiegania się o świadczenia rodzinne w takim samym zakresie, jak pozostałym grupom cudzoziemców, których pobyt jest czasowo nieograniczony i oparty o przesłankę ochronną.</p>
<p><b>Art. 487. pkt 1)</b>  W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 oraz z 2012 r. poz. 1544 i 1548) wprowadza się następujące zmiany:  1) w art. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:  2) cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:  a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 187 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach (Dz.U. poz. ...), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,  b) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany – w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;”</p>	<p><b>Art. 487. pkt 1)</b>  W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 oraz z 2012 r. poz. 1544 i 1548) wprowadza się następujące zmiany:  1) w art. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:  2) cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:  a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 187 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach (Dz.U. poz. ...), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej <b><u>lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych</u></b>,  b) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt</p>	<p>Proponowana zmiana polega na przyznaniu cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, prawa do świadczeń z pomocy społecznej na takich samych zasadach jak m.in. cudzoziemcom którym nadano status uchodźcy czy udzielono ochrony uzupełniającej.</p> <p>Biorąc pod uwagę, że zawarte w projekcie ograniczenia do korzystania z pomocy społecznej dotyczą cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest nieograniczony czasowo, należałoby znieść ww. ograniczenia i przyznać im możliwość ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej w takim samym zakresie, jak pozostałym grupom cudzoziemców, których pobyt jest czasowo nieograniczony i oparty o przesłankę ochronną.</p>

	tolerowany – w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;”	
<p><b><u>Art. 488 pkt 7</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674 i 675) wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>w art. 87:</p> <p>a) w ust.1 :</p> <p>– pkt 11a otrzymuje brzmienie:</p> <p>„11a) posiada zezwolenie na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 ust. 1, art. 126, art. 127 lub art. 143 ust. 3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach – na warunkach określonych w tym zezwoleniu;”</p>	<p><b><u>Art. 488 pkt 7</u></b></p> <p>W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674 i 675) wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>w art. 87:</p> <p>a)w ust. 1:</p> <p>– pkt 11a otrzymuje brzmienie:</p> <p>„11a) posiada zezwolenie na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 ust. 1, art. 126, art. 127 lub art. 143 ust. 3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach – na warunkach określonych w tym zezwoleniu;”</p> <p>– pkt 11b otrzymuje brzmienie:</p> <p><b>„11b) złożył wniosek o kolejne zezwolenie na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 ust. 1, art. 126, art. 127 lub art. 143 ust. 3 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach i przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 2 lub art. 207 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia ... o cudzoziemcach – na warunkach określonych w poprzednim zezwoleniu”</b>,</p>	<p>Proponowane brzmienie ma wypełnić lukę prawną. Obecne przepisy nie uwzględniają sytuacji, gdy cudzoziemiec składa wniosek o przedłużenie zezwolenia na pobyt i pracę. W konsekwencji, aby legalnie pracować w okresie postępowania administracyjnego w sprawie kolejnego zezwolenia na pobyt i pracę, pracodawca powinien w myśl obecnej propozycji przepisów wnioskować o oddzielne zezwolenie na pracę od Wojewody na sam okres postępowania administracyjnego.</p>

### **Wyjaśnienie skrótów użytych w tekście:**

Ustawa o cudzoziemcach - Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2011 r. Nr 264, poz. 1573 z późn. zm.)

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony – Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2012 r. poz. 680)

Europejska Konwencja Praw Człowieka / EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 i 285, z późn. zm.)

*Uwagi przygotowali: Jacek Białas (HFPC), Dawid Cegielka (SIP), Adam Chmura (SIP), Marta Górczyńska (HFPC), Michał Górski (SIP), Witold Klaus (SIP), Patrycja Mickiewicz (SIP), Karolina Rusiłowicz (HFPC).*